

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Knafljeva ulica 5

Uredništvo „Domovine“, Knafljeva ulica 5/II., telefon 3122 do 3128

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za inostranstvo razen Amerike: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din; Amerika letno 1 dolar. — Račun pošte hranilnica, podružnica v Ljubljani, št. 10.718.

Strahovi v Američanovem gradiču je naš novi roman, ki je začel izhajati z današnjo številko

O političnih razmerah v Sloveniji

Senat je predzadnji ponedeljek zvečer razpravljal o proračunu notranjega ministristva. Za uvod je podal notranji minister g. dr. Anton Korošec daljše poročilo. Pri razpravi je govoril med drugim tudi senator dr. Albert Kramer in izvajal med drugim:

Računali smo, da bomo slišali jasna obvestila g. notranjega ministra o notranjem položaju in o politiki vlade. Toda mesto tega smo slišali navedbe iz izjav predsednika vlade in drugih ministrov. Ko smo želeli kaj slišati o stališču vlade nasproti splošnemu položaju v državi, je g. notranji minister navedel odgovor g. predsednika vlade, ki ga je dal lani na neko interpelacijo.

Kaj je z volilnim zakonom

G. notranji minister je bil točen in jasen glede roka, kdaj bodo sprejeti politični zakoni. Sprejeti bodo, kadar bo vlada to smatrala za potrebno, odnosno, kadar pride čas za volitve. Bilo bi zanimivo vedeti, kakšen bo novi volilni zakon, toda o tem na je notranji minister v senatu še manj povedal kakor narodnim poslancem.

V načelni razpravi sem vprašal g. ministra, kaj naj pomeni, da je govoril o možnosti nekega angleškega volilnega načina z relativno večino po srezih in o možnostih javnega glasovanja. G. minister mi je odgovoril, da sem potvoril besede. Prepričan pa sem se med tem tudi iz stenografskih beležk, da nisem ničesar potvarjal. G. minister je govoril o možnostih takega načina, o katerem sem jaz rekel, da je nasproti njemu današnji volilni zakon veda delo demokracije. Res pravi g. minister, da je govoril o štirih možnostih. Toda že iz tega, da je tudi tak volilni način omenil, je jasno, da ta možnost ni izključena.

Zanimivo je, da g. minister ni dal nikakega odgovora na vse naše pripombe glede izgraditve samouprav. Lani smo še slišali, da se pripravlja zakon o banovinskih samoupravah. Letos je g. minister šel molče preko tega.

Slovenija kot pokrajina zase

V načelni razpravi sem se dotaknil tudi one programske točke sedanje vlade, ki jo je g. minister naglasil tudi danes: ublažitve strasti. Rekel sem, da bom to zadevo prikazal na primerih iz dravske banovine, ko pride na vrsto proračun notranjega ministra. Danes hočem to storiti.

Ko je g. dr. Korošec sklenil svoj dogovor s sedanjim predsednikom vlade, se je to zgodilo na osnovi razdelitve območij. Dobil je dravsko banovino v politično izkoriščanje za svojo stranko.

Danes imamo pravo pokrajino zase. Pristojnost posameznih ministrov glede dravske banovine je zelo skrčena. Šef vlade za dravsko banovino je g. notranji minister.

Jugoslovenski unitarizem je pri nas razglašen za zablodo, s katero se zastruplja

zdrav narod. Vsak dan čitamo v slovenskih glasilih Jugoslovenske radikalne zajednice, da znači jugoslovenski unitarizem smrt za slovensko krščansko kulturo. Nacionalisti so razglašeni za židovske hlapce, za sluge komunizma in brezboštva. Šesti januar se slika ljudstvu kot velika nesreča in krivica, za kateri so odgovorni jugoslovenski nacionalisti. Čeprav je bil k šestojanuarski vladavini po svoji lastni želji Slovenec sedanji g. notranji minister kot zastopnik takratne slovenske klerikalne stranke, se pripisujejo nacionalistom kot greh in kot izdajstvo nad nad slovenskim narodom vsi takrat uveljavljeni zakoni od omejitve političnih svobod in pa tja do razpusta političnih strank in prepovedi plemenskih zastav.

Premeščanje državnih nameščencev

Kaj se dela v Sloveniji z državnimi nameščenci, zlasti z učitelji, o tem smo govorili že lani in letos, a brez uspeha. Ako vprašam pristojnega ministra za razloge take osebne politike, ti odgovori čisto kaj drugega in ti ne izveš, zakaj se izvajajo premeštve in se s tem zanaša zmeda v upravo v Sloveniji.

Premestitve učiteljev so imele glavni namen, da vzamejo najmarljivejše delavce sokolskim četam in drugim prosvetnim društvom. Čimbolj potreben je bil kak učitelj sokolskemu društvu, s tem večjo gotovostjo je moral računati, da bo premeščen drugam.

V obrambo časti županov in občinskih odbornikov

Banska uprava je poprej odstavljala župane in cele občinske odbore po členu 129. zakona o občinah zaradi »nerednega izvrševanja dolžnosti«. Za tako neredno izvrševanje je že veljala kakšna formalna pogrška v protokolu ali če občinska deska ni bila v redu. Temu načinu je bil že lani narejen konec. Bili pa smo lahko verni, ko smo mislili, da bo s tem onemogočeno izigravanje zakona. Nismo računali, da se bo tudi nova odločba izrabljala na nezaslišan način in se bo iz nje skovalo orožje, da se oblatijo najboljši in najbolj poštenu nacionalni ljudje v občinskih odborih.

Na ducate županov in občinskih odbornikov je bilo razrešenih po členu 52. finančnega zakona z izgovorom, da so zakrivali neastna dejanja. Istočasno se je začela gonja v klerikalnem časopisju, ki je pisalo o njih kot o lopovih in zločincih ter dokazovalo, da jim je bila jugoslovenska misel samo krinka za zlorabe in sleparstva. Toda v vseh teh primerih sodišče ni moglo najti nobene krivde. Le v dveh primerih je bila izrečena obsodba, pa še v teh primerih je bilo izrecno ugotovljeno, da dotična dejanja niso bila izvršena iz koristoljubja, da torej niso nečastna. Prav nobeden izmed teh ljudi ni dobil zadoščanja in prav nobenemu funkcionarju

državnih oblastev ni padel niti las z glave.

Dr. Kramer je pri tem še posebej omenil primer v Kranju. Starega župana g. Pirca, ki je preko 30 let deloval kot občinski odbornik in župan, ki je bil ob svoji 70-letnici odlikovan z jugoslovensko krono II. stopnje, ki ga pozna in čisla vsa banovina, njegga so razrešili na osnovi člena 52. finančnega zakona in ga razglasili za lopova. Čeprav je poteklo že mnogo mesecev, mu še ni bila dana prilika, da bi se zadeva razčistila pred sodiščem.

Dalje je govoril dr. Kramer o razreševanju županov in občinskih odbornikov z utemeljitvijo, da so dobavitelji. Za zgled je navedel primer sevniškega župana, ki je bil dvignil za občino večjo vsoto denarja v drobižu po 25 par, pa si dal povrniti stroške za prevoz tega denarja. Zato je bil razglašen za občinskega dobavitelja in razrešen. Takih primerov je v slovenskih občinah nešteto.

Dogodki v gasilstvu

Obširno je razpravljal dr. Kramer o dogodkih v gasilskih organizaciji, o čemer je govoril tudi senator g. Pucelj. Zlasti je opozoril na nezakonitost, ki je v tem, da upravna državna oblastva nastopajo kot izvrševalci ukrepov raznih gasilskih funkcionarjev, čeprav nimajo ti nikake javne funkcije. Te nezakonitosti ne more nihče braniti. Smoter vse te politike je, da se razbije gasilska organizacija in se postavi pod klerikalni strankarski vpliv.

Vprašanje Kmetijske družbe

Potem je prešel dr. Kramer na Kmetijsko družbo v Ljubljani. Orisal je na kratko njeno zgodovino in njen razvoj, njeno preosnovanje v zadrugo. Opozoril je, da so se prištaši g. dr. Natlačena proti temu preosnovanju pritožili in je zadeva šla skozi vse instance. Preosnovanje je tako postalo nesporno. Zadruga je štiri leta uspešno delala, naenkrat pa je ban g. dr. Natlačen razveljavil preosnovanje v zadrugo in z odlokom policijskega upravnika v Ljubljani obnovil staro Kmetijsko družbo kot društvo. Zdaž imamo čuden položaj. Kmetijske družbe kot zadruge ne more razpustiti nihče, Kmetijska družba kot društvo pa bi se morala na novo ustanoviti. Da je položaj še bolj smešen, je predsednik zadruge Kmetijske družbe in predsednik društva Kmetijske družbe isti človek.

Visoke policijske globe

Politična svoboda za nacionalne ljudi je do skrajnosti okrajana. V narodni skupščini ste slišali, kako se celo poslancem prepovedujejo sestanki z volilci. Sam sem bil poleg, ko je lani hotel policijski komisar prisostvovati zaupnemu razgovoru slovenskih poslancev in senatorjev o perečih gospodarskih in socialnih vprašanjih, zlasti o kmečki zaščiti. Lahko si mislite, kako je potem s sestanki po deželi. Če se kje dobijo trije ali štirje, da proslave morda kak rojstni dan so že v nevarnosti, da bodo kaznovani zaradi nedovoljenega sestajanja. Kazni so nezaslišano visoke. Za primer naj navedem, da je v logaškem srezu tamošnji poslanec izdal o občinskih volitvah knjižico, ki ne vsebuje ničesar nezakonitega. Po nekem vajencu je poslal knjižico nekaterim svojim prijateljem. Siromašni vajenček je bil kaznovan s 500 Din, oni pa, katerim je knjižice nesel, s po 1000 do 1500 Din globe.

Gonja proti Sokolu

V nadaljnji primer ubijanja nacionalsnih društev je govornik navedel zadevo z Vajenskim domom Obrtniškega društva v Ljubljani, ko je prišlo ob dom okrog 70 siromašnih obrtniških vajencev.

V finančnem zakonu je določeno 10 milijonsko posojilo za sokolske domove v Sloveniji, pa se načrtno dela na tem, da bi sokolski domovi ostali prazni. Omenil sem že premestitve učiteljev. Znana vam je tudi okrožnica notranjega ministrstva, s katero se posredno sumničijo naše sokolske organizacije, da so legla komunističnih spletk. Z vsemi mogočimi sredstvi se poskuša odvrti mladinina od sokolske vzgoje. Često se v šoli otrokom slika članstvo v sokolskem naraščanju kot greh in izdaja. Učiteljstvu govornijo, da njegovo sokolsko delo ni v skladu z vzvišenim duhom ljudstva. Zgodilo se je, da je katehet kaznoval otroke, ki so prišli v šolo s sokolskimi znaki.

Klerikalni tisk in del duhovščine sta uprizorila proti jugoslovansko mislečim ljudem gonjo, kakršne pri nas še ne pomnimo. Do lani so nas razglašali za fašiste, ki komaj čakajo, da bi uvedli nekako diktatorsko vladavino. Sumničili so nas, da pripravljamo pravečo fašistično revolucijo. Ko pa to ni zaleglo, so nas v dravski banovini začeli razglašati za boljše prijatelje in za komunistično predstražo. Čez noč so nas izpremenili iz fašistov v komuniste.

Pri občinskih volitvah so bili poštene kmetje, ki so komaj kdaj slišali besedo komunizem, označeni za nosilce boljše ofenzive na slovenskem podeželju. Ze v finančnem odboru sem opozoril na neki primer, ko je bil izvoljen opozicijski kandidat, pošten in ugleden človek, po svojih nazorih hud nasprotnik komunizma. Zvečer pa so naučeni otroci klicali po vasi: »Živela Španija! Živel Kramer! Seveda niso bili to otroci naših ljudi, marveč otroci političnih nasprotnikov (smeh v dvorani). Smešno je to res, toda obenem žalostno, kajti naslednji dan je bil že v šoli izvoljenec oblasti, ki je uvedel preiskavo proti učiteljstvu, kakor da bi bilo ono naučilo otroke, naj kričijo: Živela Španija! Živel Kramer!

Občinske volitve

G. minister je izjavil, da državna uprava v Sloveniji ni vplivala na občinske volitve. Toda ob koncu septembra so bili poklicani

v Ljubljano vsi sreski načelniki. Tam jim je bilo med drugim rečeno, da nastopanje državnih in samoupravnih uslužbencev pri prejšnjih občinskih volitvah ni bilo v redu. Pri novih občinskih volitvah javni nameščenci ne smejo več nastopati proti vladi in Jugoslovanski radikalni zajednici. Tudi ne smejo kandidirati na opozicijskih listah, ne prisostvovati na opozicijskih shodih in sestankih. Taka navodila so dobili sreski načelniki.

Dalje je stalo v teh navodilih: Treba je paziti, da se zaščiti vladajoča stranka ob volitvah pred vsakim napadom. Sreski načelniki naj pazijo, da bodo kandidatne liste JRZ pravilno sestavljene. Prizadevajo naj si izgladiti vse morebitne spore med pristaši JRZ. V vsaki občini naj bo vložena samo ena lista JRZ.

O cenzuri

Dr. Kramer je dalje med drugim razpravljal o pisanju »Slovenca« in omenil, da se je »Slovenec« z zadnjo amnestijo (pomilostitvijo) otrese 34 tožb, a razžaljenim je ostalo zadoščenje, da so plačali stroške. Podrobno je obravnaval cenzurno prakso v Sloveniji. Ona se ne ravna samo po splošnih smernicah in določenih prepovedih, marveč ne prepušča ničesar, kar ni v skladu s posebnimi koristmi vladavine v Sloveniji. Naprednim ljudem je največkrat onemogočeno, da bi se branili proti krivičnim napadom klerikalnega tiska

Medsebojna mržnja v Sloveniji

Tako politično početje je zakrivilo v Sloveniji položaj, ki ga je treba globoko obžalovati. Nikoli v naših krajih ni bilo toliko medsebojne mržnje kakor pod sedanjo vladavino. Sovraštvo je prodrlo do zadnje vasi in dogajajo se reči, ki so bile pri nas doslej neznanne. Dogajajo se krvavi spopadi, zahrbtni napadi, požigi poslopij političnih nasprotnikov.

Podiranje tako zvanih evharističnih križev je žalosten dokaz hude нравstvene krize, v katero je pahnjeno slovensko ljudstvo. Do tega je dovedla politika, ki razglašala za moskovskega plačanca vsakogar, ki noče klerikalizma.

Mnogo je pri nas ljudi, ki niso ne za Rim ne za Moskvo, temveč za Jugoslavijo. Govornik je nato v kratkih obrisih podal zgodovino klerikalizma med Slovenci in njegovo vlogo v prvih vojnih letih. Omenil je okrožnico

iz vrst takratne SLS s pozivom zaupnikom, naj prijavljajo oblastvom srbske prijatelje (serbofile) in naj pazijo, kdo čita nacionalne liste. Bilo je takrat sto in sto ljudi zaprtih.

Res je, da je bilo na nasprotni meji na Korškem in Stajerskem takrat aretiranih tudi mnogo duhovnikov, toda samo v teh krajih, kjer je nemška pest hotela uničiti vse predstavnike slovenskega izobraženstva. V drugih krajih Slovenije je bil položaj tak, kakršnega sem orisal. In ti kraji imajo danes vodilno vlogo v klerikalni politiki, ne omejnjeni kraji.

Klerikalizem in nacionalizem

Ko je jugoslovenstvo v naši državi postalo politični činitelj, je klerikalizem razvil proti njemu slovensko nacionalistično misel, ki jo je poprej razglašal za poganstvo. Ko se je bilo treba boriti proti Avstriji, je bil poganstvo slovenski nacionalizem, v Jugoslaviji pa je postal poganstvo in izdajstvo jugoslovanski nacionalizem, slovenski nacionalizem pa je napisan na klerikalni zastavi. Ta slovenski nacionalizem pa ni oviral klerikalizma, da ne bi podpiral najbolj centralističnih vladavin, kadarkoli je mogel priti na oblast. Ko pa je šel z oblasti, je spet razvil svojo slovensko zastavo.

Govornik je dalje razpravljal o politiki bivše SLS v zadnjih letih in naposled opozoril, da slovenski pristaši JRZ niso navdušeni za politiko današnje vladavine. Preganjanje naprednih ljudi je v zadoščenje samo redkim vrstam zagriženih strankarjev. Široki sloji ljudstva, posebno pa gospodarstveniki in precejšen del njihovega izobraženstva sicer občutijo, da je njihova stranka dobila danes v Sloveniji popolno politično moč in da so ji nacionalisti izročeni na milost in nemilost, da pa mora za to predpravico plačevati vsa banovina ne izvzemši pristaše JRZ. Za ceno političnih pravic so se odrekli možnosti da bi ščitili gospodarske, prosvetne in socialne koristi svoje pokrajine. Zato je gospodarski in socialni položaj danes težavnejši, kakor je bil kdakoli.

Jugoslovanska nacionalna vojska

Žalostno je, da se zaradi nekkih političnih računov ubija vera v vse ono, kar so smatrali za največjo svetinjo naroda in države, pri ljudeh ki so se v svoji globoki veri v jugo-

YONE BRDAR:

35

Velika ljubezen

ROMAN IZ PRETEKLIH DNI

»Zakaj ne? Ali ni to dovolj velik vzrok? Mislim, da je. Seveda bi bilo treba vse tako narediti, da tebe ne osumijo in da Cvetka ne bo mogla dokazati svoje nedolžnosti.«

»Torej približno tako, kakor je bilo pri tvojem očetu in bratu,« se je smehljajal Rochefort.

»Da!« je mirno pritrdil Hugo. »Naredi tako, da bodo mislili, da si odpočoval. S tem lahko dokažeš svojo nedolžnost in nič se ti ne more zgoditi. Cvetka pa bo zaprta in obtožena, da — — —«

»Da, da,« je živahno pritrdil Rochefort. »Tako se mora zgoditi. Zdaj upam. Toda ti mi moraš pomagati, ker sam ne vem, kako naj začnem.«

»Stvar je preprosta in jo lahko Blaž opravi,« je odgovoril Hugo.

»Pa ne bo hotel.«

»Potem pa sam naredi vse. Jaz moram zdaj domov.«

»Seveda. Ti se hočeš rešiti suma. Razumem,« mu je očital Rochefort.

»Ne zaradi tega,« je hladno odgovoril Hugo. »Ubogaj me! Stvar bo kmalu rešena!«

»Dobro,« je dejal Rochefort po kratkem premisleku. »Naredil bom tako, da bodo morali vsi služabniki pričati, da me ni bilo v gradu. Odpeljem se še nocoj in vzamem tudi Blaža s seboj.«

Pozvonil je in naročil slugi nekaj stvari. Kmalu nato sta Rochefort in Hugo odšli. Hišni gospodar in dva služabnika sta čakala zunaj. Rochefort jima je dejal, da potuje v Pariz.

Stopil je s Hugonom v voz, Blaž je prisedel h kočijažu in odpeljali so se proti postaji.

V mračni veži pa je bil skrit mož in gledal za vozom. Ko so se vrata zaprla in so služabniki odšli, je šel Kolarjev Jurij — on je bil skriti opazovalec — v sobe, kjer sta stanovali Evgenija in Cvetka. Poslušal je pogovor med zaveznikoma in je spoznal nevarnost, ki grozi Cvetki in njeni prijateljici.

Žal se ni spoznal po gradu in je dolgo blodil po hodnikih. Vprašati ni hotel, ker je vedel, da služabnikom ne sme zaupati.

Naposled je vendar prišel do Evgenijinih sob. Hodniki so bili razsvetljeni. Brez obotavljanja je stopil v predsobo prav tedaj, ko je prišel stari sluga Ivan iz nje.

Starec se je prestrašil in se boječe umaknil.

A še preden je mogel oditi, ga je Jurij prijel in mu prijazno dejal:

»Jaz sem prijatelj gospodične Cvetke. Povejte ji, da je Kolarjev Jurij tu! Hitro!«

»Kolarjev Jurij?« je dejal starec in se začel braniti.

»Da. Ali ne slišite dobro! Sicer pa vas ne potrebujem. Sam lahko pridem do nje.«

S temi besedami je Jurij potisnil starca stran in šel v prvo sobo. Zdaj se je sluga zavedel, stekel za njim in ga prosil, naj počaka.

»Gospodična je pri bolni markizi. Počakajte, da vas naznanim!«

Odšel je v sobo. Čez nekaj trenutkov je prihitela ven Cvetka veselega obraza.

»Hvala Bogu, da ste prišli!« je vzkliknila in podala Juriju obe roki.

Stari Ivan se je zelo čudil, da sta se tako prijazno kakor brat in sestra pozdravila. Tega, kar sta govorila, seveda ni razumel, ker je znal samo francosko.

»Da, gospodična Cvetka, naposled sem vendar prišel. Nisem mogel prej priti, pa tudi zdaj, hvala Bogu, ni še prepozno. Saj niste dvomili o tem, da pridem?«

»Da, dvomila sem, ko vas je doletela tako strašna usoda.«

»Torej ste tudi vi slišali, da me imajo za morilca?« je dejal z bridkim glasom »To je naredil grof Hugo. Najboljše pri vsem tem pa je, da je detektiv — živ. Danes sem bil z njim skupaj. On nam bo lahko največ pomagal, zlasti grofu Stanku.«

Povedal ji je, kako se je sešel s Smitom in kako sta si razdelila delo.

Cvetka je bila vsa srečna. Torej se bo vendarle dokazala Stankova nedolžnost.

»Toda jaz vam nisem prišel povedat samo tega,« je nadaljeval Jurij. »O tem, kar se godi tu, sem poučen. Dobro poznam zločinske načrte vaših nasprotnikov. Prej je bil Hugo tu in se je posvetoval z Rochefortom.«

Preplašena je Cvetka poslušala novico, da Rochefort ve za oporoko in kaj zdaj namerava.

A navzočnost prijatelja Jurija jo je navdala s pogumom, da ni obupala.

»Usmiljeni Bog,« je tarnala, »kaj naj storimo? Kako naj rešimo nesrečnico?«

»To je prav preprosto,« je dejal Jurij.

slovensko misel z delom in žrtvami postavili v vrste nacionalne vojske.

Pri nas in v drugih pokrajinah se jugoslovenski nacionalisti počutijo kakor vojska, ki se je borila, a ji zdaj pravijo, da se je tolkla za lažno zadevo, za zmago neresnice. Na srečo pozna zgodovina primere, da sta zmagali borbenost in vera vojakov tudi takrat, ko so

generali smatrali bitko že za izgubljeno. Toda vi, gospodje, ki v Beogradu delate svoje račune, ne varajte se! Jugoslovenski nacionalisti niso zato tu, da bi vam služili za pomožno vojsko. Jugoslovenska vojska ima svoje smotre in ne bo nikdar pomožna četa nikomur v tej državi.

odnosu nasproti katerikoli tretji državi in nasproti kateremukoli proizvodu. Vzpostavitev te enakosti, določitev njenega obsega in njenega odnosa nasproti carinskim režimom, določitev proizvodov, na katere se ima nanašati, in držav, nasproti katerim se ima izvajati, bo izvedel stalni jugoslovensko-italijanski gospodarski odbor.

Visoki pogodbeni stranki soglašata v tem, da se najkasneje v mesecu dni po uveljavljenju tega sporazuma sestavi stalni jugoslovensko-italijanski gospodarski odbor, določen v protokolu dopolnilnega sporazuma z dne 25. aprila l. 1932. Razen nalog, označenih v omenjenem protokolu, se bo moral odbor baviti z nadzorovanjem izvajanja posameznih pogodbenih določb in s stalnim iskanjem izboljšanja medsebojne trgovine in razširjenja gospodarskega sodelovanja med obema državama. Ta odbor se mora sestati vsaj enkrat na leto. Prvi sestanek bo v roku treh mesecev po uveljavljenju tega sporazuma. Število članov tega odbora bosta določili po skupnem sporazumu vladi obeh držav. Ni pa nujno, da morajo vsi člani sodelovati na sestankih odbora, ker je lahko njihova prisotnost odvisna od značaja predmetov, o katerih se bo na dotičnih sestankih razpravljalo.

Ta dopolnilni sporazum ustvarja samo za časno osnovo za širše gospodarsko sodelovanje, ki pa lahko dobi obliko tesnega regionalnega sporazuma. Stalni odbor bo imel na logu proučevati osnovne smernice, odnošaje in obseg takega tesnega sporazuma.

Trajanje tega sporazuma je vezano na trajanje političnega sporazuma, istočasno podpisane.

Politični in gospodarski sporazum z Italijo

Med Beogradom in Rimom so se že dalje časa vršila pogajanja, ki so se v četrtek zaključila s podpisom političnega in gospodarskega sporazuma med obema državama. Podpisala sta obe pogodbi ministrski predsednik dr. Stojadinović in italijanski zunanji minister grof Ciano, ki je prispel v Beograd.

Politična pogodba se glasi:

Visoki pogodbeni stranki se zavezujejo, da bosta spoštovali svoje skupne meje na kopnem kakor tudi pomorske meje obeh držav na Jadranu in da bo v primeru, če bi bila ena izmed njiju neizvano napadena od ene ali več sil, druga stranka opustila sleherno početje, ki bi lahko koristilo napadalcu.

Za primer mednarodne komplikacije in če se visoki pogodbeni stranki sporazumeta o tem, da so njune skupne koristi ogrožene ali da bi mogle biti ogrožene, se zavežeta, da se bosta dogovorili o ukrepih, ki jih bosta storili za njihovo varovanje.

Visoki pogodbeni stranki ponovno potrjujejo svojo voljo, da v svojih medsebojnih odnosih ne bosta segli po vojni kot orodju svoje narodne politike in da bosta vse spore in nesoglasja, ki bi nastali med njima, uredili z mirnimi sredstvi.

Visoki pogodbeni stranki se obvezujeta, da na svojih ozemljih ne bosta ne trpeli niti na kakršenkoli način podpirali kakršnegakoli delovanja, ki bi bilo naperjeno proti neokrnjivosti ozemlja ali obstoječemu redu druge pogodbene stranke ali ki bi bila takega značaja, da bi škodovala prijateljskim odnosom med obema državama.

Da bi se dala obstoječim trgovinskim odnosom med obema državama nova pobuda v skladu s prijateljskim odnosom, do-

loženim med njunima obema državama, sta se visoki pogodbeni stranki sporazumeli, da ojačita in razširita svojo sedanjo medsebojno trgovino ter da preučita pogoje za obilnejše gospodarsko sodelovanje. V to svrhu bodo v najkrajšem roku sklenjeni posebni sporazumi.

Visoki pogodbeni stranki sta se sporazumeli, da se v tem sporazumu nič ne bo smatralo za nasprotno obstoječim mednarodnim obveznostim, ki so v ostalem javne.

Ta sporazum bo trajal pet let. Razen v primeru odpovedi šest mesecev pred potekom se bo sam po sebi podaljševal od leta do leta.

★

Gospodarski sporazum v dopolnitev trgovinske pogodbe iz leta 1924 in poznejših dopolnilnih sporazumov vsebuje:

Italija prizna Jugoslaviji dopolnilne kontingente izven kontingentov določenih v sporazumih, ki so bili sklenjeni pred sedanjim. Ti kontingenti se naknadno določijo v svrhu, da se olajša izkoriščanje kontingentov. Glede uvoznih dovoljenj bodo pristojna oblastva obeh držav sodelovala v obliki in na način, ki ju mora določiti stalni jugoslovensko-italijanski odbor.

Jugoslavija prizna Italiji plačila v kliringu za določene posebne proizvode, katerih količina in vrednost se morata posebej določiti in za katere se za zdaj zahteva plačilo v devizah.

Visoki pogodbeni stranki se obvezujeta, da bosta druga drugi priznavali enakost v postopanju izven onega, kar izhaja iz rednega izvajanja največjih ugodnosti, ki so osnova vseh njunih gospodarskih odnosov, tako da se ne bo pojavilo razlikovanje v škodo ene ali druge izmed obeh držav v

»Spraviti jo moramo stran od tod. Tu ne sme ostati.«

»To je nemogoče, ker je zelo bolna,« je ugovarjala Cvetka.

»Kijub temu mora stran. Toliko je zanesljivo, če bo markiza jutri še tu, bo izgubljena in midva oba z njo,« je odločno dejal. »Zato se ne smemo čbotavljati. Toda vprašanje je, kam naj spravimo bolnico?«

»Jaz imam prijatelja v mestu, doktorja Poljanca. Saj ga tudi vi poznate. Ta nas bo rad sprejel. Samo skrivaj moramo odpeljati Evgenijo tja.«

»Odpraviti se moramo, preden se vrne Rochefort. Stari sluga nam mora priskrbeti voz.«

»Oh, na starega moža se ne moremo zanašati, ker se boji Rocheforta,« je dejala Cvetka. »Vi sami pa ne smete iti iskat voza. Osta ti morate tu pri nas!«

Vendar je Cvetka izprevidela, da ne more nihče drug priskrbeti voza kakor Jurij. Če bi se odpeljali z grajskim vozom, bi Rochefort kmalu izvedel za njihovo skrivališče. Torej bo moral iti Jurij v mesto po voz.

»Zaklenite se,« ji je dejal Jurij. »Starec naj mi da ključce od vrat.«

Razložila sta Ivanu, kaj hočeta od njega in starec je res šel z Jurijem ter mu dal ključce.

Ko je Jurij stopil ven, je nekdo zažvižgal v grmovju. Vitka postava se je prikazala pred njim.

»Jaz sem, David!«

»Oho, prav si prišel, fant,« je veselo vzkliknil Jurij. »Torej si šel za menoj?«

»Da. Čital sem listek, ki ste ga pustili za-

me. Vaš prijatelj mi je dal obleko in nekaj denarja. Nato sem se odločil, da pojdem za vami. Prav zdajle sem gledal, kako bi prišel v grad.«

»Je že dobro. Zdaj pa teci v mesto in priskrbi kakšen voz. Odpeljati moramo neko bolnico odtod. Le hiter bodi in previden!« ga je opominjal Jurij.

Mladeniču ni bilo treba opominov. Kar so mu daše noge je tekkel po hribu.

Jurij se je pomirjen vrnil v grad in je povedal Cvetki, da je dobil novega pomočnika.

Čez nekaj časa je pridrvela na dvorišče kočija, s katero se je bil Rochefort odpeljal na kolodvor. Skrit v temi je Jurij opazil, da se ni vrnil niti Rochefort, niti sluga Blaž.

Najbrž pa se ne bosa dolgo mudila zunaj, ampak se mislita na skrivaj vrniti v grad.

»Takrat ne smemo biti več tu,« si je mislil Jurij. Počakal je, da se je dvorišče izpraznilo. Nato je ukazal Ivanu:

»Ostanite tu! Kakor hitro opazite, da se je vrnil Rochefort ali Blaž, nam to naznajte!«

Starec je nekaj zagodrnjal, a Jurij se ni zmenil zanj, ampak je odšel k Cvetki, ki je spravljala svoje stvari v kovčeg. Prijazno ji je dejal:

»Ali ste končali? Čas je, da gremo.«

»Tako!« je odgovorilo dekle in zaklenilo kovčeg.

Tresla se je od razburjenja, a vendar je Jurij bral na njenem obrazu odločnost in pogum.

Cvetko je skrbelo, kako bodo spravili bolnico na voz, a Jurij jo je tolažil in ji rekel:

Zadovoljstvo
v hiši je kava pripravljena s
FAVORIT
CIKORIJ

Po Sloveniji gre glas:
»Domovina« je za nas

»Nesel jo bom. Ali ste že govorili z markizo? Ali je zadovoljna z našim načrtom?«

»Evgenija spi tako trdno, da se je nisem upala zbuditi,« je odgovorilo dekle.

»Saj se bo zbudila. Časa ne smemo tritati, ker se Rochefort lahko vsak trenutek vrne.« Cvetka je odhitela k Evgeniji in pustila vrata odprta, da bi poklicala Jurija.

Bolnica je ležala v nezavesti in je govorila zmešane besede. V skrbeh se je Cvetka sklonila nad njen obraz, ki je bil rdeč od vročice.

»Moj Bog! V takšnem stanju je ne moremo odpeljati,« je zamrmrala s strahom.

»Moramo,« je dejal Jurij, ki je stopil v sobo. »Če jo pustimo tu, je izgubljena. Bolezen je ne bo umorila, pač pa Rochefort. In še vas zraven, gospodična Cvetka!«

Cvetka se je zdaj hitro odločila. S prijateljevo pomočjo je skrbno zavila markizo v odeje. Jurij jo je vzel v naročje.

Lahko in hitro je šel s svojim bremenom dalje. Na hodniku jih ni srečal nihče.

Stari Ivan je še stal pri vratih. Ko je zagledal svojo gosposarico na rokah sumljivega človeka, se je prestrašil in začel čbupno tarnati:

»O, moj Bog! Gospodična, kam pa hočete z bolno markizo?«

»Pomirite se, Ivan! Spravili jo bomo na varno. Rotim vas, da nas ne izdate!«

»Vrag naj ga vzame, če to stori,« je dejal Jurij in tako grdo pogledal starca, da se je ta stresel in začel zagotavljati, da bo molčal kakor grob.

»Pojdite po markizine stvari,« ga je ostro prekinil Jurij.

Tistim, ki hočejo na delo v Francijo, Kanado in Perzijo

Ljubljanski izseljenski komisar javlja: Perzija, Francija in Kanada so od začetka letošnjega leta smoter misli tistih, ki v domovini nimajo primerne zasluzke. V to jih je zavedla nepremišljenost nekkih ljudi, zaradi katere se je raznesla neosnova vest, da potrebuje Perzija iz Jugoslavije 2000 delavcev, da se za Francijo spet zbirajo delavske skupine in da je Kanada za naše izseljence spet odprta.

Vsem tistim, ki si delajo stroške, da bi dosegli možnost izselitve, in so se osebno, ustmeno ali pisмено obrnili po pojasnila na izseljenskega referenta banske uprave, v vedenje:

Perzija je vzela samo okoli 100 odlično kvalificiranih zidarjev in tesarjev v delo. Vsak je potreboval za to 8000 Din. S tem je izseljevanje v Perzijo za zdaj končano.

V Francijo gredo običajno vsakoletni kmeč-

ki sezonski delavci iz Prekmurja, ki so tam že udomačeni, ali pa taki delavci, ki jim je kakšen znanec ali sorodnik preskrbel na Francoskem delovno pogodbo, potrjeno od delovnega ministrstva v Parizu. Brez take pogodbe ni mogoče dobiti ne potnega lista, ne vizuma francoskega konzulata.

V Kanado gre lahko tista kmečka družina, ki pošlje poprej z dovoljenjem našega finančnega ministrstva tisoč dolarjev v Kanado, da se zanje kupi za ta denar kakšna kmetija (farma). Šele nato dobi iz Kanade priselivno dovoljenje.

Vse druge vesti so neresnične ali vsaj močno pretirane. Vsakdo, kdor je morda plačal kakšnemu posredovalcu v navedenih primerih kakršenkoli znesek, naj to naznani izseljenskemu referentu banske uprave v Ljubljani, da vzame oškodovance v zaščito in uvede kazenski postopek.

Novi predpisi glede prirejanja loterij in tombol

Januarja smo objavili vsebino pravilnika o zasebnih loterijah, tombolah in ostalih igrah na srečo, ki ga je izdal kmetijski minister. S tem pravilnikom je bilo hudo omejeno prirejanje zasebnih loterij in tombol. Naša društva so si zelo prizadevala, da se pravilnik spremeni, in zdaj je kmetijski minister g. Stanković res razveljavil ta pravilnik, a hkratu izdal novega.

Tudi po novem pravilniku odobrava prirejanje loterij, tombol in drugih iger na srečo kmetijski minister in se nobena taka igra ne sme vršiti brez prejšnjega dovoljenja ministra. Loterije s srečkami, tombole in druge igre na srečo se smejo odobravati le tedaj, če gre za dobitke v rečeh in če predstavlja skupna tržna vrednost dobitkov najmanj polovico skupne vrednosti izdanih srečk, tombolskih kart ali drugih igralnih vlog (ta določba je ostala nespremenjena). Število srečk, tombolskih kart in igralnih

vlog in njihova cena se določata glede na svrhu igre in glede na ostale okolnosti, toda z omejitvijo, da skupni znesek izdanih loterijskih srečk, tombolskih kart ali igralnih vlog ne sme presegati 200.000 Din (po dosedanjem pravilniku 20.000 Din).

Kakor doslej se tudi v bodoče ne dovoljujejo loterije z dobitki v denarju. Izjemno pa se lahko dovolijo tombole z dobitki v denarju pod pogojem, da predstavlja znesek vseh dobitkov najmanj polovico zneska, dobljenega za tombolske karte, skupna vrednost izdanih tombolskih kart pa ne sme v tem primeru presegati 100.000 Din (po dosedanjem pravilniku je moral znesek denarnih dobitkov predstavljati najmanj dve tretjini zneska za prodane tombolske karte in skupna vrednost tombolskih kart ni smela presegati 10.000 Din).

Prošnje za odobritev take igre je treba nasloviti na kmetijsko ministrstvo preko

pristojnega splošnega oblastva prve stopnje, ki mora prošnje predložiti banski upravi, da jih pošlje ministrstvu s svojim utemeljenim mišljenjem zlasti glede števila in cene srečk, odnosno tombolskih kart, in s potrebnimi obvestili o delovanju prosilca in velikosti in socialnem položaju kraja, kjer naj se vrši igra. Prošnji morajo društva priložiti tudi društvena pravila. Če pa prireja igro javnopravna ustanova, mora priložiti odobrenje pristojnega nadzorstvenega oblastva. Prošnji morajo biti naposled priloženi tudi načrt igre z navedbo skupnega števila srečk, tombolskih kart ali igralnih vlog in cene za posamezno srečko, karto ali vlogo, število dobitkov in njih tržna vrednost z navedbo, ali so dobitki kupljeni ali poklonjeni, odnosno nabavljeni na kak drug način. Zraven se morata navesti dan in kraj, kjer se bo igra vršila.

Kakor dosedanji pravilnik ima tudi novi pravilnik omejitve, po kateri sme en prosilec v teku enega koledarskega leta dobiti dovoljenje le za prireditev ene take igre, in sicer na sedežu prosilca. Ta določba pa je zdaj v toliko omiljena, da se sme ustanovam, katerih delovno območje se razteza na vso državo, izjemno odobriti prirejanje takih iger tudi v drugih krajih, če dasta pristojno upravno oblastvo in pristojna banska uprava povoljno mišljenje. Natančnejše odredbe o samem izvajanju teh iger in o nadzorstvu bo na predlog upravnega odbora državne razredne loterije še predpisal kmetijski minister s posebnim pravilnikom. Do tedaj pa velja pravilnik z dne 27. junija 1932., kolikor ni v nasprotju z določbami novega pravilnika.

Politični pregled

Pred prazniki je senat končal razpravo o celotnem državnem proračunu in je zdaj državni proračun sprejet tudi v senatu. Za proračun je glasovalo 48 senatorjev, a proti njemu 25. Razprava je bila ves čas živahna in so govorili številni vladni in opozicijski senatorji.

Važen dogodek preteklega tedna je bil prihod italijanskega zunanega ministra grofa Ciana v Beograd.

S prihodom grofa Ciana so bila zaključena pogajanja za sklenitev političnega in gospo-

Starec je molče ubogal.

Cvetka je odprla vrata in Jurij je stopil z bremenom v temo. Ustavil se je kakšnih petdeset korakov od vrat na kraju, ki je bil obdan z visokim grmovjem. Tam je položil Evgenijo na travo.

David a še ni bilo, pač pa se je slišalo od daleč ropotanje voza. Jurij se je ozrl nazaj proti gradu, kjer je bilo vse tiho in mirno. Služabniki niso opazili, da markize ni več v sobi.

O Rochefortu ni bilo ne duha ne sluha. Vsak trenutek pa bi se lahko vrnil. Če bo šel po poti, kar je skoraj gotovo, bo moral srečati Cvetko in njenega prijatelja.

Jurij je bil prepričan, da bi se v tem primeru Rochefort upiral s silo proti temu, da odpeljejo Evgenijo. Ker je bil tudi Blaž z grofom, bi se bilo treba obupno bojevati.

Boja se Jurij sicer ni bal, toda ogniti se mu je hotel vendar. Zato je nepotrpežljivo gledal voz, ki se je počasi bližal po strmih bregu. Tedaj je naposled prišla Cvetka s stari Ivanom, ki je težko sopesel in nesel kovčeg.

Cvetka se je starcu zahvalila in ga skušala ohrabriti. A Ivan je bil zelo radoveden, kam mislijo spraviti markizo in je čakal na voz, ki je prišel čez nekaj minut.

Voz se je pred gradom obrnil. Jurij je položil Evgenijo vanj. David in Cvetka sta sedla k bolnici, Jurij pa je prisedel h kočijažu. Tja je spravil tudi kovčeg.

Konja sta potegnili in voz je odhitel. Stari Ivan je v strahu gledal za njim.

Vedel ni, kam so namenjeni, a poznal je voz in kočijaža in to ga je pomirilo.

Ko je voz zavil na cesto, ki je držala v mesto, sta dva moža stopala proti gradu po stezi, ki je bila nekaj sto korakov oddaljena od vozne poti.

Prišla sta že do polovice hriba, ko sta zaslila drdranje voza. Bila sta Rochefort in Blaž.

Ko je Rochefort začul drdranje, se je presenečen ustavil. Prijel je slugo za ramo in šepnil:

»Ali slišiš? Voz! Zbežali sta!«

Zaklel je in začel teči po stezi v dolino. Hotel je priti na cesto, preden pride voz tja.

A voz je že dirjal po cesti, ko je Rochefort prisopihal do vznožja in se zasopel ustavil.

»Prepozno je!« je z obupan glasom tožil Rochefort. »Ušli sta mi!«

Zavihtel je pest in zaklel. Noč je bila tako temna, da ni mogel spoznati, čigav je voz.

»Gospod prof.« je dejal Blaž. »Saj ni mogoče. Markiza Evgenija je vendar na smrt bolna. To je bil najbrž zdravnik, ki sta ga bili še enkrat poklicali.«

»Zdravnik? Da, morda imaš prav.« je prikimal Rochefort. »Pojdi, najdeva ju še v gradu. Saj nista mogli odditi, ker ničesar ne slutita, in mislita, da sem odpotoval v Pariz.«

In Rochefort je odhitel z Blažem proti gradu.

XXX. Presenetljiva sprememba.

Sodnijska obravnava proti grofu Stanku je zelo razburila grofa Hugona. Ni bil tako brez vseh skrbi, kakor se je delal proti Rochefortu.

Ceprav se je znal mojstrsko premagovati in hliniti, vendar so bili njegovi živci razdraženi. Pozno ponoči je prišel domov, a dolgo ni mogel zaspati. Zjutraj ga je poklical Jože in mu rekel:

»Gospod, v mesto se moramo peljati. Gospa baronica in gospodična sta že pri zajtrku.«

Hugo se je naglo oblekel in si dal prinesti kavo v sobo. Ko je potem prišel v pritličje, sta bili Elvira in njena mati že pripravljene na pot.

Vsi so mislili, da bo Stanko obsojen. Elvira je bila sicer mirna, kakor bi je njegova usoda ne zanimala, a v notranjosti jo je vendar ključalo. Tudi Hugo je bil na zunanji mirni. Prižgal si je smotko in stopil k Elviri na lovski voz, kakor bi se bil mislil peljati na kakšno zabavo. Vozil je sam.

Konji so naglo dirjali skozi vas. Bil je krasen poletni dan. Solnce je razsipalo svoje žarke po rumenem polju iz pisanih travnikov. Elvira in Hugo sta molče sedela na vozu. Okoli njiju se je razprostirala plodovita dolina. Za njima sta bila ponosni grad in velika tovarna.

»In vse to je moje« si je mislil Hugo. »Ne, še ne. Po imenu je še Stanko lastnik.«

Zdaj so bo odločilo, kdo bo gospodaril po teh stavbah in na tem polju. Danes se mora odločiti, ali se vrne Stanko kot pošten človek na svoje posestvo, ali pa ga obsodijo na dolgoletno ječo.

»On ali jaz«, si je mislil s sovraštvom v srcu.

Zelal je, da obsodijo in uničijo brata.

(Dalje.)

darskega sporazuma med Jugoslavijo in Italijo, katerih vsebino objavljamo na drugem mestu. Oba sporazuma sta podpisana od grofa Ciana in našega ministrskega predsednika dr. Stojadinovića. Sporazum z Italijo ni naperjen proti nobeni drugi državi. Važna posledica sporazuma bo povečanje trgovinskih stikov med obema državama ne glede na to, da bo mirno sožitje obeh sosednih držav le v korist obema. Grof Ciano pa je napovedal tudi izboljšanje položaja naše narodne manjšine v Italiji. Vsi slovanski politični obsojenci v Italiji se izpuste in naša manjšina v Italiji dobi tudi nekaj jezikovnih pravic. Oba sporazuma sta že ratificirana.

Danes se začne v Beogradu

konferenca Male antante

in sta prispela v Beograd češkoslovaški zunanji minister dr. Krofta in rumunski zunanji minister Antonescu. Redno zasedanje bo trajalo le dva dni. V petek zvečer bodo zunanji ministri vseh treh držav podali zastopnikom tiska skupno poročilo in odgovarjali na stavljena vprašanja.

Velik dogodek prihodnjega tedna bo

službeni obisk predsednika Češkoslovaške dr. Edvarda Beneša.

ki prispe 5. t. m. v Beograd in ostane v Beogradu tri dni. Ves ta čas bo gost Nj. Vis. kneza namestnika Pavla. V teh dneh se bodo vršile v prestolnici velike svečanosti v čast predsedniku bratske države. Poleg drugih je napovedana velika revija naše vojske v Aleksandrovi ulici.

Zasedanje sve'a Društva narodov je določeno na dan 26. maja. Na dnevnem redu bodo v glavnem tri točke:

sprejem Egipta v Društvo narodov, vprašanje abesinskega zastopstva v Ženevi in španska državljanska vojna.

Glede Egipta je že gotovo, da bo brez ugovorov sprejet. Bolj kočljivo je vprašanje nadaljnega abesinskega zastopstva. S tem vprašanjem se bo v maju pečal poseben odbor. Po novni protesti abesinskega cesarja dokazujejo, da je pripravljen nadaljevati svojo borbo do skrajnosti. Večina omenjenega odbora je odločena, da sprejme rešitev, ki jo bosta odobrili Francija in Anglija. V splošnem prevladuje med poučenimi državniki prepričanje, da abesinsko zastopništvo ne bo več pripušče no k ženevskim zasedanjem. Težavno vpraša-

nje na zasedanju bo tudi španska državljanska vojna, kar lahko dovede do velikih naperetosti, zlasti med italijanskim zastopnikom in zastopnikom madridske vlade.

Praški listi objavljajo iz uradnih virov podatke

o moči češkoslovaške oborožene sile v primeru vojne.

Tako lahko Češkoslovaška v vojni nemudoma mobilizira poldrugi milijon vojakov. Bojnih letal ima 562, ki pa se v primeru vojne lahko takoj povzpnejo daleč nad tisoč aparatov.

Po zadnjih vesteh s španskih bojišč kaže, da so vladne čete dosegle ponovno nekaj uspehov.

Tako so po poročilih iz Gibraltarja republikanske (vjadne) čete napadle Francove na južni fronti blizu Motrila in jih prisilile k umiku. Pri Madridu se ni zgodilo kaj posebnega. Pri Aravachiu so republikanski oddelki po madridskih vesteh odbili protinapad ter zasedli prve sovražne postojanke. — Pomorsko nadzorovanje, ki naj prepreči pošiljanje prostovoljcev na španska bojišča, se je že začelo. Francosko brodovje je zavzelo njemu uročeni del španskega vodovja. Prav tako je pripravljeno angleško brodovje, da odpluje v svoje področje. Ta predčasni začetek nadzorovanja se smatra po pariških vesteh za opozorilo Italiji in Nemčiji, da storita isto in pristaneta na končni sporazum v okviru londonskega odbora za neymešavanje v španska razmere.

Po Klausmannu J. M.

STRAHOVI V AMERJČANOVEM GRADIČU

I.

Dragi bratec!

Boš že dovolil, da te imenujem bratca, čeprav sem za deset let mlajša od tebe in si ti že samostojen zdravnik. V življenjski modrosti pa mi nisi kos. Bili so časi, ko si to mojo premoč priznaval in mi trdil, da sem sicer po letih mlajša, po zvižčnosti pa, kakor si se blagovolil izraziti, mnogo starejša od tebe. Od tistega dneva sem si v svesti svojih dolžnosti kot modrejša in zvižtejša sestra in sem že takrat sklenila, da te bom jaz spravila pod sladki zakonski jarem. Moji načrti so zdaj toliko dozoreli, da lahko stopim pred tebe z določenim predlogom. Zabičati pa ti moram, da moraš v prav vseh točkah sprejeti moj predlog in se pokoriti mojim navodilom. Če se ti bo vsa tale reč zdela nekoliko čudna, te samo prosim, da pismo večkrat prečitaš, pa ti bo jasno, da je prav tako.

Dosegla sem zdaj 20 let in maturo sem napravila. Zato bom v naslednjih dneh zapustila svojo ljubljansko teto Pavlo, pri kateri sem živela po smrti najinih staršev, ter bom šla k teti Urši. Pred dvema dnevnoma je zapustila Ljubljano moja najboljša prijateljica Nada, ki ima z menoj vred gimnazijsko maturo v žepu, in je šla k svojim staršem, prebivajočim v vašem mestecu, kjer

zdravnikuješ ti. Kratko malo, Nada je mladenka, ki sem ti jo izbrala. Seveda ona še ničesar ne ve o tem mojem načrtu, ker je prav tako plašna in skromna kakor ti. Kakor si ti nasproti ženskam zmerom v zadregi, tako tudi ona ne ve, kam bi se skrila, kadar stoji pred njo možki. Sicer pa je modra, šaljiva in vedra deklica. Oglej si jo in priznati mi boš moral, da je prav čedno dekle v cvetju svojih devetnajstih let. Ti boš torej obiskal mojo najboljšo prijateljico Nado Smrekarjevo, se ji predstavil in ji izročil pozdrave od mene. Prišel boš in premagan boš. Vem, da da se bo tako zgodilo. Poznam tvoj okus in upam, da se moji prijateljici ne bo treba preveč truditi za zmago nad teboj. O tebi sem ji pripovedovala same dobre reči in te silno hvalila. No, priznati moraš, da sem se s to hvalo zelo lagala.

Ker pa vem, da se ne boš tako zlahka odpravil na obisk k Nadi, ti prilagam njeno zapestnico, ki jo je pozabila pri meni. Izroči ji jo, da ne bo imela zaradi nje skrbi. V moje opravičilo ji reci, da ji zapestnice zaradi tega nisem kar s pošto poslala, ker sem njen natančni naslov založila. Na ta način se boš uvel pri Nadinih starših, a ostalo prepuščaj ti. Če se boš pa branil, takoj po prejemu tega pisma obiskati Nado, boš kriv povere in te bom ovadila

državnemu tožilcu. Ubogaj torej svojo modro sestro, ki te prisrčno pozdravlja in komaj čaka pisma, kako ti ugaja Nada in kaj misliš, čutiš in delaš.

Poljublja te tvoja zvita sestra

Zora

Zdravnik dr. Branko Jelen je sedel v sprejemni sobi in pač že desetič prebral sestrično pismo. Sprejemne ure so minile in bolničke je vse odpravil. Zato je imel dovolj časa, da se je zabaval s pismom.

Poredno pismo pa na vidéz ni napravilo vedrega vtiska na resnega mladega zdravnika. Pri čitanju je večkrat odkimal z glavom in zagodrnjal: »Ti porednica ti! Kakšne neumne misli ji rojijo po glavi!«

Potem je odložil pismo na mizo in se zamislil v čudni dogodek, ki se mu je nedavno pripetil v zvezi s Smrekarjevimi.

Pred štirimi dnevi je bil v svoji mladi praksi prvič ponoči poklican na bolniški obisk. Ko se je oglašil hišni zvonček, je pogledal skozi okno svojega stanovanja v prvem nadstropju in videl na cesti služkinjo, ki ga zaprosila, naj takoj pride k Smrekarjevimi, katerih gradič, kakor so imenovali v mestu Smrekarjevo veliko, res gradiču podobno vilo, je stal nedaleč od Jelenovega stanovanja. Branko se je hitro oblekel in šel s služkinjo, ki ga je povedla v Smrekarjevem gradiču v prvo nadstropje.

Ko so se na trkanje odprla vrata, se je mladi zdravnik prestrašil, ker mu je stopila nasproti mlada dama, oblečena v elegantno domačo obleko in z obrazom, ki ga tako lepega že ni videl nekaj časa. Sicer je bilo nekaj hladnega v njenih marmornato belih

Te dni je prispel angleški minister za vojsko Duff Cooper v Pariz.

Službeno sicer trdijo, da je njegov obisk za sedaj značaja, vendar pa naglašajo, da je v sedanjem času velike napetosti zaradi Španije največje važnosti. Gotovo je, da se je angleški minister bavil v razgovorih s francoskimi državniki tudi z možnostjo sodelovanja Francije in Anglije v primeru novih zapletljajev v španski vojni, če bi Italija še nadalje pošiljala v Španijo prostovoljce.

Ameriški listi poročajo, da je washingtonski poslanik valencijske vlade De los Rios izjavil novinarjem,

da bo neizbežno prišlo od odkrite vojne med Italijo in Španijo.

Če bo Italija še nadalje pošiljala pomoč generalu Francu, Valencijska vlada se dejansko že zdaj smatra v vojnem stanju z Italijo.

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

GOVED. Na mariborskem živinskem sejmu so se trgovali za kg žive teže: debeli voli po 4 do 4.50, biki za klanje po 3.20 do 3.60, klavne krave debele po 3.25 do 4.50, plemenske krave po 3 do 3.75, krave za klobasarje po 1.80 do 2.50, molzne krave po 3 do 3.75, breje krave po 2.50 do 3, mlada živina po 3.50 do 4, teleta po 4.50 do 6 Din. Mesne cene: volovsko meso I. 8 do 10, volovsko meso II. 6 do 8, meso bikov, krav in telic 5 do 8, telečje meso I. 10 do 12, telečje meso II. 6 do 10 Din, svinjsko meso 10 do 14 Din za kg.

Sejmi

6. aprila: Vojnik, Turnišče, Loški potok, Ribnica pri Kočevju, Stara cerkev, Bušča vas, Kostanjevica na Krki, Podbukovje, Smartno pri Litiji, Vače pri Litiji, Sv. Lenart v Slov. goricah, Murska Sobota (za goved in konje).

7. aprila: Vrnsko, Krško (za goved in svinje).

9. aprila: Polšnik, Ljutomer.

Drobne vesti

Banovinska trošarina na čevlje iz boksastega usnja. Poročali smo, da tolmačijo v finančnem ministrstvu določbe novega finan-

čnega zakona glede skupnih banovinskih trošarin na čevlje tako, da je smatrati kot fine čevlje, za katere je treba plačati 12 Din trošarine pri paru, tudi čevlje iz boksastega usnja in ševrojastega usnja. Prizadete tvornice so odločno ugovarjale takemu načinu tolmačenja, ker se boks ne more smatrati za fino usnje. Zdaj je finančni minister izdal pojasnilo, po katerem se boks ne smatra za fino usnje, tako da se na čevlje iz boksastega usnja plača trošarina 5 Din.

Vloge pri hranilnicah naraščajo. Po podatkih zveze jugoslovenskih hranilnic v Ljubljani so narasle vloge pri skvinskih hranilnicah v januarju za 12,872.517 Din. Med tem ko so znašale ob koncu leta 1936 (brez obresti) skupaj 999.8 milijonov dinarjev, so znašale 31. januarja 1937 1.012.665.110 Din. Del prirastka sicer sestavljajo obresti za 1. 1936 ki so pri nekaterih hranilnicah že pripisane glavnici, vendar je prirastek pretežno pravi prirastek (presežek vlog nad dvigi). Če izpustimo hranilnice, pri katerih so narasle vloge le zaradi pripisa obresti, opazamo prirastek vlog na knjižice pri sedmih hranilnicah, prirastek vlog v tekočem računu pri 12 hranilnicah (od 20, ki vodijo tudi tekoče račune) in prirastek vseh vlog pri osmih hranilnicah. Število vlagateljev na knjižice je naraslo pri osmih hranilnicah, število vlog v tekočem računu pa pri petih. Skupno število vlagateljev pri vseh 30 hranilnicah znaša 138.349. Te številke vsekako dokazujejo, da se zaupanje v hranilnice in v denarne zavode počasi vrača.

DOPISI

ARTICE. (Smrtna kosa). V cvetu svojega življenja nas je za vedno zapustil naš dobri Janez Omerzo. Žalostno so zapeli zvonovi tisto jutro, ko smo te spremljali na zadnji poti. Tako nepričakovano si nas zapustil, da skoraj verjeti ne moremo, da Te ne bo več med nas. Dohitela Te je nevarna bolezen in neizprosna usoda te nam je vzela. Med nami je nastala vrzel. Bil si delaven član Tamburaškega društva. Mnogoštevilno so se zbrali tvoji tovariši, prijatelji in vsi, ki so te ljubili, ob Tvojem grobu. Tvoji tovariši tamburaši so ti v zadnji pozdrav zaigrali žalostinko »Vigred se povrne«. Dra-

ljiji, torej sploh ni. Tudi nocoj je imel moj mož tak napad.

Bolnik je naglo zamahnil z roko in rekel: »Motiš se, motiš, draga Elvira. Čisto razločno sem slišal vzdihovanje. Zakaj nisi poklicala Alfonza? Ta bi mi gotovo pritrnil.«

»Alfonz, moj brat namreč.« je rekla dama v pojasnilo zdravniku, »danes že davno spi. Poklicala ga nisem zaradi tega, ker on lisi, da ti napravi veselje, če ti pritrni, da res sliši tiste glasove. Alfonz hoče biti obziren in te ne mara z ugovori razburjati. S tem pa samo utrjuje tebe v boleštni domišljiji, kar je zelo slabo za tebe, kaj ne, gospod doktor?«

Zdravnik je skomignil z ramami in se obrnil k bolniku. Smrekar je po videzu štel kakšnih 60 let. Imel je čisto bele lase in belo brado. Tudi njegov obraz je bil mrliško blede. Njegove živahne oči pa so kazale izraz plašnosti, kakršnega kažejo ljudje z bolešno domišljijo.

Zdravnik je pregledal bolnika in ugotovil lahno vročico. Čutil se je dolžnega, poprašati po odredbi domačega zdravnika, da ne bi zakrivil motnje v zdravljenju s kakšnimi drugimi zdravili, in je pregledal recept. Nato je izjavil, da ne more ničesar drugega predpisati, pač je pa priporočil bolniku, naj vzame malo več zdravila kakor doslej in naj si dene na glavo hladne obkladke.

Doktor Jelen je še počakal nekaj trenutkov, dokler ni bolnik izjavil, da se počuti že znatno bolje in da ne čuje več tistih strašnih glasov, nato pa se je poslovil.

Gospa Smrekarjeva ga je spremila do

gi Janez! Komaj dvajseto pomlad si doživel, pa že si odhital pred nami tja, kjer je večna pomlad. Blag ti spomin!

MALA NEDELJA. Sokolska četa ponovi na belo nedeljo 4. aprila ob 15 v svojem domu pri Mali Nedelji narodno veseligrro »Miciki je treba moža«. Igra, podana v prleščini, združena s prleškimi gostovanjem, je prvokrat sijajno uspela, zato si jo bomo spet vsi od blizu in daleč ogledali.

SV. KRIZ PRI KOSTANJEVICI. Vinskim tovarnikom, ki prihajajo v naše lepe Dolenjske gorice, je znana skoro le Gadova peč. So pa tudi druge vinske gorice tu, ki pridelujejo vino enake kakovosti. Če bi se vinski tovarniki potrudili in bi šli tudi v druge vinske gorice, bi našli pri marsikaterem poštem vinogradniku dobro kapljico. Vinogradniki bi želeli od vinskih tovarnikov, da pridejo direktno sami v naše kleti in si po svojem okusu izbirajo vina. Ni potrebno, da zasluži še vmesna oseba — vinski prekupčevalec.

SV. LOVRENC V SLOV. GORICAH. Četrtri redni občni zbor Društva kmečkih fantov in deklet je bil na Jožefovo v Senčarjevi gostilni v Juršinih. Iz poročil funkcionarjev je bilo razvidno, da je društvo v preteklem letu kljub oviram še zadovoljivo delovalo. Gospodarska predavanja, izleti, zbrovanja so pač zadostni dokazi, da je društvo na pravem potu. Posebno dobro je delovala v preteklem poslovnem letu tudi društvena knjižnica. Mnogi naši neprijatelji so računali, da bo odbila našemu društvu dvajseta ura, pa so se zmotili. Občni zbor je sklenil, da pojdemo preko vseh teh ovir in da bomo kakor doslej delali z železno voljo za povzdigo naše vasi. Novi odbor sestavljajo: predsednik Toplak Janže, podpredsednik Horvat Anton, tajnik Holc Franjo, namestnik Druzovič Alojz, blagajnica Holc Alojzija, namestnik Janžekovič Martin; odborniki: Bec Martin, Čeh Ivan, Muršič Liza in Zmauc Franc, namestniki: Štebih Maks, Brumen Alojz in Grif Marija; nadzorstvo: Čuček Anton in Kolarič Anton. V večini odbora so starejši fantje in naši dobri gospodarji, od katerih pričakujemo, da bodo nadalje vneto delovali.

STRIGOVA. V dopisu »Domovini« o sokolskem občnem zboru je bila napravljena pomota o gasilski brigadni, kjer bi moral biti nastopni stavek: Čeprav ne bi bila radi dolga prodana brigadna, je Sokol kljub temu posodil četi 5000 Din. To napako s tem popravljamo, da ne bi bralci dopisa tolmačili

čudovito pravih potezah, toda zato so njene črne oči žarele v plamtečem ognju. V svetli obleki je bila dama spričo svoje vitke in visoke postave videti podobna začarani kraljičini. Bila pa je vsa prestrašena in ni niti čakala zdravnikovega vprašanja.

»Oprostite,« je rekla, »da sem vas dala ponoči poklicati. Naš domači zdravnik je odpotoval in se vrne šele čez nekaj dni. Mojemu soprogu pa je zelo slabo. Trpi za bolešno domišljijo in se tako bojim, da sem morala poiskati zdravniško pomoč. Ne morem se otresti misli, da bo moj mož zblaznel. Bodite tako ljubeznivi in pojdite z menoj v bolniško sobo!«

V razkošno opremljeni, motno razsvetljeni spalnici je dobil zdravnik v postelji belolasega moža, ki bi mogel biti prej oče kakor pa soprog lepe žene.

»Kako se počutiš, Robert?« je vprašala dama, stopila k postelji in položila svojo ozko, lepo ročico na možovo čelo.

»Hvala, Elvira,« je rekel bolnik z izgovorjavo, ki je pričala, da je moral Smrekar dolgo časa živeti v tujini. »Hvala, že gre. Ne slišim več tistih groznih glasov. Kdo je ta gospod?«

»Ta gospod,« je rekla gospa Elvira s prijaznim zamahom roke proti doktorju Jelenu, »je zdravnik, ki je bil tako ustrežljiv, da se je potrudil ponoči k nam. Pomagal ti bo, da se boš pomiril.«

Preden je bolnik mogel še kaj reči, se je obrnila dama k zdravniku: »Moj mož trpi za bolešno domišljijo. Včasih se mu zdi, da čuje v sobi nekako vzdihovanje in stokanje, med tem ko jaz ne slišim ničesar. Glasov, ki jih moj mož čuje v boleštni domiš-

hodnika in se z ljubeznivimi besedami zahvalila za njegov trud. Mlademu zdravniku je postalo kar vroče spričo tolike ljubeznivosti krasne mlade žene. Služkinja je nato šla z zdravnikom do hišnih vrat in mu jih odklenila. Okoli druge ure ponoči je bil zdravnik spet v svojem stanovanju.

Tri dni po tem dogodku pa je dobil pismo svoje sestre in izvedel iz njega, da je njena prijateljica Nada hčerka veleposestnika Smrekarja, ki je v mestecu znan bogatin in o katerem se ve, da si je bogastvo pridobil s trdim delom v Ameriki, kjer je bil nazadnje trgovec.

Če bi ne bilo tega naključja, bi najbrž strinega prešernega pisma sploh ne upošteval. Bil je preveč resen, da bi se podajal v take šale. Zdaj pa se mu je zdel sestrin predlog prav dobrodošel, zakaj nekaj, česar si ni mogel prav razložiti, ga je mikalo, da bi se поблиže seznanil z rodino Američana Smrekarja. Dejstvo, da je imela devetnajsetletna Nada mater, ki ni mogla šteti več kakor trideset do dvaintrideset let, je govorilo Jelenu, da je zdajšnja žena druga soproga Američana in je Nada otrok prvega zakona.

Branko Jelen je sklenil, naslednjega dne proti polnedu ponesti zapestnico gospodični Nadi Smrekarjevi. Ni si bil na jasnem, ali ga je k Smrekarjevim vlekla radovednost, kakšna je mlada gospodična, ali pa želja, da bi še videl Nadino izredno lepo mačeho.

2.

Nada se ni posebno rada vrnila v očetovo hišo. Nameravala je ostati še v Ljubljani, kjer je stanovala pri očetovih sorodnikih, toda morala se je vrniti, ker je oče tako želel.

drugače! — Za 20 Din dobite štiri lepe knjige, ki jih lahko vidite v lekarni in v Senčarjevi trgovini v Štrigovi. Tam lahko plačate naročnino 20 Din in še pred Božičem boste prejeli lepe knjige s koledarjem. Ne poslušajte dopisnika »Slovenskega gospodarja«, pogledajte knjige in ne boste videli v njih ničesar nekatoliškega. Tam si lahko pogledate tudi knjige preteklih let. Plačajte članarino čimprej!

VRANSKO - PREKOPA. Gasilska četa v Prekopi je s pomočjo Društva kmečkih fantov in deklet je nameravala prirediti 4. aprila zanimivo igrano »Razkrinkana morala«. Pisec v njej v začetku prikazuje, kakšno nemoralno življenje živijo nekateri boljši sloji, ki vse to zakrivajo s plaščem razkošja in bogastva, a se zgražajo nad delavstvom, na katerega račun sami živijo. Proti konocu opisuje, kako se mora delavstvo obupno boriti za košček kruha in pri tem staviti na razpolago vse svoje moči samo, da se gospoda lahko zabava, kar na koncu ostro graja. To pa ne gre v račun nekaterim tukajšnjim gospodom. Zato so začeli hudo gonjo proti omenjeni igri, da je pohujšljiva in pregrešna. Pri tem niso postavili samo igre v slabo luč, temveč tudi igralce. Radovedni smo, za kaj jim prav za prav gre. Morda se boje, da se ne bi razkrinkala morala katerega izmed teh gospodov. Kakor smo izvedeli, ima glavno besedo neki gospod, ki pa ni iz naše vasi. Njemu bi priporočali, naj pazi, da se ne bodo v bodoče v njegovi tesnejši bližini dogajali bolj pohujšljivi dogodki, kakor je ta igra. Gospodom iz naše okolice se pa priporoča, da oni zdaj prispevajo gasilski četi nekaj stotakov, da ne bo oškodovana, ker so igralci celotno odpovedali sodelovanje pri igri za zdaj kakor tudi za bodoče v protest proti neupravičeni gonji.

ZAGORJE. (Smrtna kosa). Te dni je po dolgem hiranju preminil g. Otmar Ranzinger, star šele 43 let. Pokojnik je bil najmlajši sin najstarejše in najštevilnejše steklarske rodbine Ranzingerjeve. Kakor vsi drugi sinovi, je tudi Otmar višji steklarsko obrt, dokler je mogel. Po vojni se je nenadno odebil tako, da ni mogel opravljati več težavnega posla. Leta 1924 je tehtal 187 kg in je bil najbrž najtežji človek na Slovenskem. Tvrđita Abel mu je šla na roko in mu nudila zasluzek kot prodajalca stekla na debelo in na drobno. Kakor za vse panoge je prišla stiska tudi za steklarsko obrt. Zasluzek je padel, a treba je

Do svojega enajstega leta je brezskrbno in srečno živela, saj je imela še mater. Ko je štela šest let, so se Smrekarjevi vrnili iz Amerike, kjer si je bil Smrekar s pridnostjo in sposobnostjo pridobil tolikšno premoženje, da si je lahko v stari domovini kupil lepo veleposestvo. Komaj pet let po povratku pa je Nadi umrla mati in oče je poslal hčerko k svoji v Ljubljani poročeni sestri Mini, ki ni imela lastnih otrok. V Ljubljani je Nada obiskovala gimnazijo. Domov je zdaj prihajala le v velikih počitnicah, ki se jih je zmerom zelo veselila, saj je vedela, da bo lahko z očetom spet mnogo kramljala o ljubljani mami. Zato se je silno začudila, ko je pred meseci prejela sporočilo, da se je njen oče v drugič oženil. Oče ji je to sporočil v pismu, ki je bilo zelo kratko. V pismu ji je med drugim tudi obljubil, da ji hoče postati njena mačeha ljubezniva prijateljica, a na koncu pisanja so bile od ženske roke pripisane te besede: »Zelo rada bi se seznanila s svojo tibuso hčerko. Elvira Smrekarjeva.«

Toda nova žena kakor tudi Smrekar sama nista mogla preveč hrepeneti po Nadi, saj je nista niti povabila, da bi prišla domov ob velikonočnih počitnicah, niti je nista prišla sama obiskat. Med tem pa je Nada izvedela od sorodnikov polno čudnih reči o poroki očeta. Sorodniki so ji povedali, da je bila njena mačeha prej neke v tujini plesalka v nočnem zabavišču, da je izredno lepa ženska, a preračunljiva in brezsrčna spogledljivka. Rekli so ji tudi, da je skrajno brezobzirna naproti očetu, ki je čisto pod njenim vplivom, velika zapravljivka. Zlasti mnogo denarja stane njenega očeta številna rodbina nove žene. Nada ni vsem tem besedam prav ver-

bilo skrbeti za petčlansko družino. Od tedaj je začel pokojnik hirati. Več ko dvajsetkrat ga je zadela kap in je zaradi kapi tudi umrl. Pokojnika je v zadnjih treh letih zelo potrla tudi smrt njegove matere in sester Ivane in Pavle. Zadržna je bila soproga župana g. Malovrha v Hrastniku. Pokojnik je bil zaradi svojega odkritega značaja splošno priljubljen. Zalujočim naše iskreno sožalje!

ZAGOZDAC - STARI TRG OB KOLPI. Vest, da je umrla Lucija Vukova, ni resnična in si je nekdo dovolil neokusno šalo.

Strašna nesreča pri smučarskih tekmah

Pod Storžičem je na velikonočni ponedeljek zajel plaz devet smučarjev in jih pekopal pod seboj

Na velikonočni ponedeljek je priredila tržiška podružnica Slovenskega planinskega društva smučarsko tekmo pod Storžičem, na katero se je napatilo 28 smučarjev. V trenutku, ko se je vzpenjalo vseh 28 smučarjev navkreber, se je sprožil z višine plaz in zajel tekmovalce. K sreči niso bili vsi sredi plazu in se je zato mogla večina rešiti iz snežnega objema, devet pa jih je plaz zajel in skotalil v dolino. Vseh devet je mrtvih, med tem ko so med rešenimi nekateri nekoliko poškodovani.

Za nesrečo so izvedeli prvi prebivalci Loma in sporočili strašno vest v Trzič, odkoder je takoj odšla na pomoč reševalna odprava. Že pred njimi so prebivalci Loma začeli odkopavati plaz. Med reševalci sta bila tudi zdravnik dr. Premrov in dr. Pance.

Še istega dne so izkopali dve žrtvi: uslužbenca pri tvrdki »Peko« 17-letnega Mircna Ovseneka in predilniškega delavca 23-letnega Rudolfa Plajbesa, oba iz Trziča. Zaradi noči so morali izkopavanje prekiniti in so ga nadaljevali naslednjega dne. Ostale žrtve najstrašnejše nesreče, kar se jih je kdaj pripetilo v naših gorah, so: 35 letni delavec Glanzmannove predilnice Vinko Šarabon, ki je bil oče treh otrok, 32 letni čevljarški pomočnik pri »Peko« Slavko Kostanjevec, 20-letni Vilko Plajbes, ki je bil zaposlen v tvornici »Rumo« (brat ponesrečenega Rudolfa),

jela. Vedela je, da je oče izredno bogat, zato so se ji zdeli očitki o zapravljivosti malenkostni.

Hudovala pa se je vendarle na očeta, kakor se pač hudujejo vse odrasle hčerke, katerih očetje se v drugič oženijo. Kljub temu si je stalno živahno dopisovala z njim. Oče ji je na pisma redno odgovarjal in jo zlasti v prvem času nove poroke obsipaval z darili. Kmalu so darila nehala prihajati in pisma so postajala čedalje redkejša, dokler ni pred kratkim prejela pisma, ki jo je silno prestrašilo. Pismo je bilo tako čudno, tako zmedeno. Njen oče ji je pisal, da mu je srečno naključje omogočilo, skrivaj ji pisati pismo. Prosil jo je pri njeni otroški ljubezni, naj v počitnicah pride takoj domov in ostane doma. Če bi pozneje prejela še kakšno pismo, naj se nanj ne ozira. Zabičal ji je tudi da se ne sme, ko bo enkrat doma, pustiti odgnati z doma in da ne sme o tem pismu nikomur ničesar povedati.

Spričo vseh teh skrivnosti, katerih si ni znala razložiti, Nada spočetka ni vedela, kaj naj stori. Naposled pa se je odločila, da bo sledila očetu želji. Takoj po maturi se je poslovila od svoje dobre tete in odpotovala.

Bila je spričo očetovega pisma pripravljena na marsikatero presenečenje, vendar pa se je silno začudila, ko je zagledala očeta. Sicer zmerom krepki in zdrav mož je bil čisto zlomljen. Ležal je bolan v postelji in iz njegovih oči je žarel strah. Vse je kazalo, da se Elvira, ki mu je navidezno stregla z veliko nežnostjo, boji, kakor se boji divja žival svojega krotilca. Vpričo nje se je komaj upal izreči dobrodošlico svoji hčerki. Šele, ko je

(Op. ur. Dopis je bil seveda podpisan z nepravim imenom.)

ZALEC (Smrtna kosa). Na veliki petek je po kratki bolezni umrla ga. Vida Teržanova, rojena Pipova, soproga g. Franca Teržana. Pokojnica je bila blaga, značajna in odločno narodna žena. Kot pevka in igralka se je zelo požrtvovalno udeleževala na žalskem odru. Vrsta prijateljev in znancev Teržanove rodbine iskreno sočustvuje s hudo prizadetim soprogom, ki mu je neizprosna smrt ugrabila ljubljeno mlado ženo. Bodí rajnki ohranjen lep spomin!

23-letni podmojster pri Glanzmannu Jože Mladič, 22 letni kovač pri Globočniku Kristl Stegnar in 15 letni dijak meščanske šole Adalbert Ahačič, vsi iz Trziča, in naposled še delavec Vinko Lombar iz Leš pri Trziču.

Ko se je razvedelo za strahotno nesrečo, je zavladala po vsem Trziču, zlasti pri svojcih, nepopisna žalost. Vse sočustvuje s hudo prizadetimi rodbinami.

Domače novosti

* Velika noč jugoslovenskih nacionalistov. Zagrebške »Jugoslovenske novine« objavljajo uvodnik narodnega poslanca Kovača o večerji noči jugoslovenskih nacionalistov. Članek je prežet z vero, da je jugoslovenska misel vedno najmočnejša, kadar je najbolj zapostavljena in preganjana. V času, ko ni bilo niti za pečenj jugoslovenske zemlje svobodne, je bila jugoslovenska nacionalna misel najmočnejša. Takrat so bile pisane najbolj slavne strani naše narodne zgodovine. Prav takrat je bil odpor separatističnih duhov proti jugoslovenstvu najbolj slab. In tako verujejo jugoslovenski nacionalisti tudi danes, ko nekateri rušijo vse smernice jugoslovenske politike in kaže, da se pripravlja našemu

Elvira za nekaj trenutkov zapustila sobo, je Smrekar ves v solzah objel hčer in jo obsul s poljubi po obrazu. Takoj nato pa si je obrišal solze kakor otrok, ki ne mara pokazati, da je jokal, in je napletel razgovor o vsakdanjih brezpomembnih rečeh.

Elviro je nenaden prihod Nade presenetil in začela je robantiti in očitati Nadini teti Mini zanikarnost, češ da ni smatrala za potrebno javiti Nadin povratek v očetovo hišo. Sicer pa je bila Elvira nasproti Nadi izredno ljubezniva in celo nežna, tako da je bila Nada vsa očarana od dobrotljivosti in prisrčnosti svoje mačeha. Kljub temu je čutila pred to ženo neki nepojmljiv odpor, zaradi katerega se je pri sama nad seboj jezila. Zdelo se ji je nevhvaležno, na tak način povračati dobrotljivost, katero ji je pokazala mačeha.

Še večjo odpornost pa je čutila Nada proti drugi osebi, ki jo je dobila doma in ki je ni prav nič pričakovala. Bil je to Alfonz, brat gospe Smrekarjeve, precej izživljen mladenič, dasi je šel komaj kakšnih osemindvajset let. Alfonz se je poizkusil že v različnih poklicih. Bil je nekaj časa pri gledališču, potem pri cirkusu, v nočnih zabaviščih kot umetnik v čarovnjah, a zdaj skuša postati slikar in si je v vsakem stanovanju dal napraviti lepo slikarsko delavnico. V trenutku, ko ji je bil Alfonz predstavljen in so njegove črnorjave vsiljive oči motrile njeno postavo, je že občutila Nada proti njemu nejevoljo, ki se je še stopnjevala, ko je morala prenašati osladno ljubeznivost njeje čisto tujega moža, ki si je na vse načine prizadeval, da bi se ji tesneje približal, kakor bi bil eden izmed bližnjih njenih sorodnikov. (Dalje.)

arodu nova Gogota, da bo jugoslovenska mi sel še enkrat doživela svojo veliko noč. Še bodo krize in obračunavanja med brati. Ni še konec upornega klubovanja in obtoževanja drugih proti drugim. Toda ni je sile, ki nas bi mogla še enkrat tirati na novo Kalvarijo in ugasi misel, porojeno iz jugoslovenske velike noči.

* **Zadoščenje razrešenemu županu.** Lani, tik pred občinskimi volitvami je bil razrešen takratni župan v Sevnici g. Franc Trupej. Na davčni upravi v Brežicah je dvignil dne 15. marca leta 1935 občinske doklade za sevnško občino. Prejel je za 7.250 Din drobiža po 25 par v skupni teži 150 kg. Ta drobiž je dal spraviti v dva zaboja, ki ju je nato vzel s seboj z vlakom v Sevnico. Za pakiranje denarja in prevoz zabojev je plačal 72 Din. Znesek si je dal povrniti iz občinske blagajne. Kakih štirinajst dni pred volitvami pa je dobil tudi župan g. Trupej revizijo banske uprave. Takrat so ugotovili iz knjig ta znesek, banska uprava pa je g. Trupeja razrešila kot občinskega dobavitelja, čeprav razen onih 72 Din od občine ni prejel ničesar za kako dobavljeno blago ali storjeno delo. Razrešeni župan g. Trupej se je pritožil na upravno sodišče, ki je 5. t. m. izdalo odločbo, s katero je v polni meri ugodilo pritožbi. Upravno sodišče je ugotovilo, da je »z gospodarskega in pravnega vidika treba smatrati za občinskega dobavitelja onega, kdor v pridobitnem namenu ali zaradi svojega dobička izvrši za občino dobavo ali delo.« V sevnškem primeru ni šlo za pridobitni posej in ne za dobavo, temveč le za povračilo stroškov, ki jih je imel pritožitelj pri spravljanju drobiža iz Brežic v Sevnico. Zato je upravno sodišče »pritožbi ugodilo in izpodbijano odločbo razveljavilo, ker v zakonu ni osnovana.« Tako je naposled dobil g. Trupej z odločilnega mesta zadoščenje za obrekovanja, katerim je bil pri svojih političnih nasprotnikih izpostavljen zaradi svoje razrešitve. Ti so namreč o vzrokih razrešitve govorili vse kaj drugega kakor pa je stalo v razrešitvenem odloku. Tudi njega so skušali naslikati kot župana, ki je tako grdo gospodaril s svojo občino, da ga je bilo treba odstavit.

* **Zadružna šola v Ljubljani.** Na dvorazredni trgovski šoli v Ljubljani je te dni zaključil 23. zadružni tečaj in v sredo 24. marca je bil slovesen zaključek. Direktor zadružne šole g. Gogala je pri zaključku pozdravil gg. zastopnike. Letošnji zadružni tečaj se je začel 12. oktobra lani in je trajal do 24. marca. Priglasilo se je za tečaj 74 kmečkih fantov, izmed katerih je bilo sprejetih 39. kolikor je prostorov v učilnici. Tečajniki so bili stari od 18 do 28 let in so prišli iz 17 različnih srezov dravske banovine, dva pa sta bila s Koroške. Po poročilu direktorja g. Gogala se je vršil izpit iz vseh 12 predmetov. Učenci so odgovarjali prav dobro.

* **Hude težave preživljata naša čevljarska industrija in obrt zaradi novo uvedene trošarine na obutev.** Bati se je, da bo ta panoga našega gospodarstva spričo teh novih davkov čisto propadla. Čujejo se glasovi, da je bila ta trošarina uvedena že pod prejšnjo vladavino, kar je seveda nesmiselno, saj naši čevljarji lahko čitajo, kdaj je bil sprejet zakon o trošarini na čevlje v skupščini in senatu.

* **Ni kruha za zagorske brezposelne.** Na občinski deski v Zagorju sta bili nabiti dve objavi. Prva pravi, da je zaradi velike brezposelnosti v občini Zagorju občinska uprava prevzela od sreskega cestnega odbora v Ljubljani dobavo gramozja za posipanje banovinskih cest. Ponudila je dobavo brezposelnim po skordnih postavkah za kubični meter brez razseljevanja v kamnolomu TPD, za presejanje in delno za tolčenje po 15 Din, a v kamnolomih v Stopah in Grošlju za tolčenje in presejanje po 26 Din. Navzlic temu se ni odzvalo, kakor pravi objava, dovolj delavcev za izvršitev tega dela. Zato uprava ponovno poziva brezposelne, da se priložnostnega zasluzka oprimejo, ker bo uprava, če ne bo odziva, prevzela delo vrnila cestnemu odboru. Druga objava na občinski deski pa ima tole vsebino: »Občinska uprava je nekaterim brezposelnim rudarjem, ki so bili določeni,

da pojdejo delat v rudnik Stanovsko pri Poljčanah, dala denar za vožnjo. Nekateri so ta denar porabili za druge reči. Vsi so zdaj izločeni od vsake zaposlitve ter se smatrajo izkoriščevalce. Kakor se doznava, je bilo za kamnolom TPD precej prijavljencev, a so jih sprejeli le izvestno število. Delo v kamnolomih v Grošlju in v Stopah pa je tako težavno, posebno za one, ki niso vajeni tega dela, da v osmih urah zaslužijo komaj po 8 do 10 Din, torej na uro en dinar, kar pač daleč ne ustreza predpisom o minimalnem zaslužku. Očitek, da so se tudi pod prejšnjo občinsko upravo nekateri s tem delom preživljali, ni upravičen. Vsem takim je tedanja uprava glede na težavno delo nakazala tudi nekaj živil. Razumljivo je, da sestradan in izčrpan človek ne more vršiti težavnega dela. Zadeva glede nakazila denarja brezposelnim rudarjem, ki so šli v Stanovsko, je tudi drugačna. Že prej sta šla tja podžupan in eden izmed rudarjev, da se prepričata, ali kaže kaj zasluzka. Kljub temu, da se je ugotovilo, da je položaj pri rudniku nevzdržen, so nakazali devetim denar za vožnjo. Od teh je šlo sedem v Stanovsko, dva pa sploh nista šla. Omenjenih sedem se je že drugi dan vrnilo, ker niso nikjer dobili kredita, lačni pa ne morejo delati.

* **Sresko načelstvo prestavljeno iz Prevalj v Dravograd.** Dne 31. marca se je preselilo sresko načelstvo v Prevaljah v Dravograd, kjer začne danes v četrtek poslovati.

* **Novo volitve nameščenskih zaupnikov.** Iz Trbovelj pišejo: Nameščenska skupina, ki pripada kategoriji tako zvanih predelavcev, je vložila na bansko upravo pritožbo, ker pri zadnjih volitvah nameščenskih zaupnikov v januarju v rudniških revirjih ni bila pripuščena k volitvam z utemeljitvijo, da so bili dotični predelavci včlanjeni obenem tudi v II. skupini Rudarske zadruga, ki je stanovska za stopnica rudarskega delavstva. Zdej je banska uprava odredila, da so se dotični predelavci kot nadzorno osebe ertali iz članstva II. skupine, tako da bodo odslej naprej pripadali nameščenskemu stanu in bodo imeli tudi pravico si izvoliti stanovsko zastopstvo pri vsakoletnih volitvah nameščenskih zaupnikov. Glede na to je banska uprava razveljavila volitve nameščenskih zaupnikov, ki so bile izvršene v januarju, ter odredila nove volitve, ki bodo v nedeljo 11. aprila. Pri teh volitvah bodo volili tudi oni nameščenci, ki so bili pri januarjskih volitvah izločeni. Banska uprava je imenovala nekdanji volilni odbor: predsed. Volčanšek Franc, člani Fantin Jakob, Kuhar Avgust, Bočko Martin, Leskovšek Ivan, Cukjati Fran, Zeleznik Martin, Jordan Avgust in Keše Stanko. Zadnja dva pripadata kategoriji predelavcev, ki je bila pri zadnjih volitvah izločena.

* **Dediči naj se javijo.** Izselski nadzornik v Ljubljani sporoča: V Zedinjenih državah je umrl naš izseljenec Pešut Peter baje iz Oblaja pri Glini. Zapustil je zavarovanje v korist svojega nečaka Stubiča Julija, imenovanega Stole. Ker prebivališče zadnjega oblastvom ni znano, ga pozivajo, naj se zglaš pri izselskem komisariatu v Zagrebu. Palmotičeva 59, z listinami o svoji osebi in sorodstvu, s pokojnim Pešutom V Filadelfiji je 6. julija l. 1936 umrla Ana Antal in zapustila imetje v vrednosti približno 5000 dolarjev. Pokojnica je imela baje sestro, ki se imenuje po možu Mihaelu Roški. Kdor ve zanjo, naj to sporoči izselskemu komisariatu, Zagreb, Palmotičeva 59.

* **Pošta z Dunaja v Kamnik po 22 letih.** Pogosto prihajajo šele zdaj po pošti vojaške dopisnice, ki so jih pisali vojaki iz svetovne vojne. Če so se te dopisnice kje založile, ni čudno. Mnogo manj razumljivo pa je, kako je mogla priti zdaj neka dopisnica v Kamnik, ki je bila napisana na Dunaju že leta 1915. Naslovljena je na neko bivšo tvrdko, ki je že davno več ni. Morda je tudi to vzrok, da ni prišla prej v prave roke.

* **Žrtve velikonočnega streljanja.** Kljub slabemu vremenu se je vršilo tudi letos tu in tam velikonočno streljanje, ki je seveda spet terjalo žrtve. V Slivnici se je razletel možnar 39 letnemu poljskemu delavcu Ivanu Zemljiču v roki. Razneslo mu je celo levo

dlan ter ga poškodovalo tudi na desni strani obraza. Pri Sv. Trojici v Slov. goricah je skušal 28-letni slikarski pomočnik Ludvik Ledenic izvrtati naboj iz dve leti nabitega možnarja. Pri vrtanju pa se je naboj vnel ter mu je odneslo na levi roki dva prsta. V Selnici se je nevarno ponesrečil 15-letni posestnikov sin Janez Urbas. Pri streljanju se mu je vnel pol kilograma smodnika. Dobil je strahovite opekline po vsem obrazu in po desnici do ramena, tako da se mu je z obraza in roke koža olupila. Vsi ponesrečenci se zdravijo v mariborski bolnišnici.

* **Drava izroča žrtve.** V Zgornji Vižingi je naplavila Drava truplo 20 do 30 let starega utopljenca, ki ga je najbrž prinesla iz Avstrije. — V Križovljanah v Medmuru je naplavila Drava kar dva utopljenca moškega in ženske. Žena je stara kakih 35 let, visoka 155 cm, oblečena v črno tenko obleko z velikimi rdečimi rožami, ima zdrave zobe in dolge črne lase. Moški je izredno majhne postave, okrog 60 let star, oblečen v temno sukno in modrikasto obleko iz hlačevine.

* **Granata se je razpočila.** Anton Klede, Anton Jukič in Anton Jug, vsi trije iz Solkana pri Gorici, so na gori Sv. Katarine prekopavali zemljo ter na nesrečo zadeli na staro granato, ki je ostala tam še iz časov svetovne vojne. Granata se je s strahovitim pokom razpočila in vsi trije so obležali razmesarjeni v mlaki krvi. Drobcu granate so zadeli tudi skupino dalje proč stoječih treh delavcev, ki so bili tudi laže ranjeni. Ranjence so takoj prepeljali v bolnišnico. Jukič je že med prevozom izdihnil. Klede in Jug pa sta menda že izdihnila v bolnišnici.

* **Družina petih oseb je zgorela.** V nedavni noči je v Mrači pri Zenici začela greti hiša kmeta Rama Menčiča. V hiši je spodaj stanoval najstarejši sin Ramo s svojo ženo Habibo, zgoraj pa oče, mati in trije otroci v starosti 20, 15 in 13 let. Sin Ramo se je zbudil, ker ga je dušil dim. Hitro je skočil s postelje, zbudil ženo Habibo in se z njo rešil skozi okno. Ko je oče videl, da gori, je takoj sklical ženo in vse tri otroke. Skušali so se rešiti po stopnicah, pa ni bilo več mogoče, ker je bila že vsa hiša v plamenih. Ko so se nato skušali rešiti s skokom skozi okno, se je naenkrat zrušila hiša in pokopala pod seboj očeta, mater in vse tri otroke. Sedni kmetje so prihiteli na pomoč, pa je bilo že prepozno.

* **Dva velika požara.** Velik požar, ki ga je povzročilo nesrečno naključje je v Farkaševcih povzročil znatno škodo. Zaradi slabega dimnika se je vnela slamnata streha na hiši posestnika Štefana Toplaka in v trenutku je bilo celo poslopje v plamenih. S hiše je ogenj preskočil tudi na gospodarsko poslopje ter ga upepelil. Zaradi hudega vetra je preskočil požar od Toplaka na gospodarsko poslopje posestnika in mizarja Franca Horvata. Posrečilo pa se je tukaj požar omejiti, tako da je zgorelo samo ostrešje. Od Horvata je veter zanesel ogenj na gospodarsko poslopje posestnice Ane Rajeve, ki je uničeno. Od tod pa dalje na gospodarsko poslopje posestnice Marije Denševce. V Brezuni pri Račah sta pogorela posestnika Pauman Alojzij in Habjanič Karol. Paumanu so zgoreli ostrešje gospodarkega poslopja in hiše in skedenj s svinjaki. Habjaniču je prav tako zgorelo ostrešje na hiši in gospodarskem poslopju. Oba posestnika sta bila zavarovana ter je škoda krita z zavarovalnico.

* **Strašna nesreča v kamnolomu.** Avtobus iz Žužemberka je te dni pripeljal v ljubljansko bolnišnico dva grozno razmrvarjena ponesrečenca. Bila sta Franc Macarol in njegova mlajša sestra, 31letna Angela, oba iz Pogonje vasi pri Žužemberku. Oba sta delala v tamkajšnjem kamnolomu in sta razstreljevala skale. Franc Macarol je napeljal vžgalno vrv do skal, toda do eksplozije ni hotelo priti, zato je stopil bliže, da bi pogledal, zakaj vžgalna vrv ne gori. V tistem trenutku je strašno počilo. Franc in Angela sta obležala pod kopo kamenja. Izpod kamenja so ju izvlekli drugi delavci.

* **Hiša in gospodarska poslopja so pogorela** družini Katarine Češkutove v Mirni. Samo požrtvovalnosti gasilcev gre hvala, da se požar ni razširil tudi na sosedna poslopja. Zi-

vino in hišno opravilo so še pravočasno rešili. — Hud požar je pustošil tudi po Prvačini, kjer je uničil gospodarsko poslopje Jožefa Prevška. Nedaleč od Prevškovega posestva je nastal ogenj tudi v poslopju Ivana Bezeta, toda gasilci so požar obvladali, da škoda ni tako velika.

* **Ciganska vlomilska družba pod ključem.** Lansko jesen je bilo izvršeno okoli Slatine Radencev več tatvin, med temi v stanovanju upravitelja boračevske slatine Antona Jelena v Boračovi, kjer so se neznanci pri belem dnevu splazili skozi okno in odnesli ročno blagajno s 5000 Din, dve puški, razno obleko in nekaj perila. Anton Jelen je utrpel nad 10 tisoč Din. Nekaj dni pozneje je bilo vlomiljeno v vilo Vilme Šaričeve pri Kapeli, kjer so vlomilci odnesli raznega perila in drugih predmetov v vrednosti nad 10.000 Din. Vlomilci in tatvine so se vrstili tudi po Prekmurju in Međmurju, kjer je bil naposled izsleden in aretiran cigan Horvat Milan iz okolice Murške Sobote. Z njim je bila razkrinkana velika vlomilska tolpa, ki je strahovala prebivalstvo Obmurja in Prekmurja. Kmalu nato je orožništvo iz Slatine Radencev aretiralo drugega člana te vlomilske tolpe cigana Šarkezija Janeza, doma iz Černelavcev v Prekmurju, ki je priznal, da je sodeloval pri vlovu v Boračovi. Ta je kot vodjo ciganske vlomilske družbe izdal Horvata Jožeta, nadalje Baranjo Jožefa in Kovačiča Jožefa. Vsi so cigani iz Černelavcev in Vanče vasi v Prekmurju.

* **Umor ali nesreča.** Na cesti med Slovensko Bistrico in Kovačjo vasjo so ljudje našli 31letnega pomožnega delavca Franca Ramšaka z zevajočo rano na glavi mrtvega. Uvedena je stroga preiskava, ki naj ugotovi, ali je postal Ramšak žrtev zločina ali nesreče.

* **Umor.** Nedavno zvečer je bil izvršen v Dobu pri Domžalah krvav zločin. Posestnica Frančiška Sotlarjeva, ki je bila stara 71 let, je šla mozt v hlev in je za njo takoj prišel tudi mož. Čez četrto ure je stopila Sotlarjeva z zehntarjem v roki nazaj v hišo in jo je v veži napadel zločinec. Prizadejal ji je na glavi štiri rane in ji strl lobanjo. Udaril jo je s topim predmetom. Njen krik je začel mož, ki je prihitel s svetilko v roki iz hleva, pa ga je zločinec pričakal pri vratih. Najprej mu je izvil iz rok svetilko, hoteč najbrž na prosto, pa ga je Sotlar, ki je star 65 let in še precej krepak, pahnil nazaj v vežo. Med ruvanjem ga je napadalec udaril pod levim očesom, nato pa mu prizadejal najbrž z nožem rano na ustnicah. Sotlar je zločince zaprl v vežo in začel na vse grlo klicati na pomoč. Napadalec je hotel na vsak način iz hiše in je s silo odprl vrata na zadnji strani, skozi kateri je pobegnil v temo, preden so prihiteli sosede. Na Sotlarjevem dvorišču sta se najprej pojavila bližnji sosed Josip Grošel in neka ženska, katerima je krvaveči Sotlar povedal, kaj se je zgodilo. Ko so vsi trije odprli vrata, so našli Sotlarjevo z razbito glavo na tleh nezavestno. Kmalu je prišel v hišo zdravnik dr. Kremžar in poškodovanko obvezal. Bila pa je vsaka pomoč zaman in je nesrečnica kmalu umrla. Orožniki neumorno iščejo zločince.

* **Velika zakonska tragedija v Slovenskih goricah.** V mariborski bolnišnici je umrla te dni posestnica iz Lokavcev pri Sv. Ani v Slovenskih goricah Suzana Kurbusova za posledicami vnetja trebušne mreže. Vnetje je nastalo zaradi strela, ki ga je sprožil proti ženi njen mož. 52letna posestnica Suzana Kurbusova je bila usodnega dne zaposlena na vrtu. Nenadno je k njej pristopil njen 40letni mož Josip Kurbus, ki živi ločeno od nje in se je začel z njo pripraviti. Med pripravami je nepričakovano iz žepa potegnil samokres in oddal proti ženi več strelcev. Kurbusova se je takoj zgrudila. Ko so domačini čuli strele, so prihiteli na vrt, in poklicali zdravnika, ki je odredil prevoz hudo ranjene žene v bolnišnico. Mož je po strašnem dejanju pobegnil in ga doslej še niso izsledili.

* **Vlom pri belem dnevu sredi Maribora.** Pred prazniki je bil sredi dneva med opoldanskim odmorom izvršen drzen vlom na prometni točki v Mariboru, na oglu Slovenske in Gosposke ulice v Kančevo trgovino. Po drz-

nem vlovu v Bizjakovo urarno in Znidaršičevo trafiko je ta vlov v kratkem času že tretji. Značilno je, da so bili vsi vlomi izvršeni na enak način. Ko je omenjenega dne pred 14. lastnik drogerije Maks Kanc prišel v svojo trgovino, je opazil, da je trgovina že odprta. Kancu se je to takoj čudno zdelo in je stopil naprej k blagajnama, ki pa sta bili nepoškodovani. Šele, ko je prvo blagajno odprl, je videl, da je prazna. V trgovini sami pa je bilo drugače vse v najlepšem redu. Vlomilec je blagajno s ponarejenim ključem odprl in vzel iz nje ves denar, okrog 1500 Din. Blagajno je nato spet zaprl in neopazno odšel. Policija je na delu, da izsledi vlomilca.

* **Deset let robije za umor lastnega otroka.** Pred velikim senatom v Celju se je zagovarjal 26letni posestnik Ignac Zakrajšek iz Podvrha, ki je bil obtožen, da je letos 7. februarja v postelji zadavil svojega tri mesece starega zakonskega sinčka Karla. Zakrajšek je živel s svojo mlado ženo v stalnih preprih. Ženo je često pretepal in tudi svojega otroka ni maral. Sodišče ga je obsodilo na deset let robije, na trajno izgubo čestnih pravic in na plačilo 500 Din povprečnine.

* **Strašen umor v Varaždinu.** V Varaždinu so dobili nedavno umorjenega vpkojenega majorja Kovačiča. Uvedena preiskava pa še ni dovedla do uspeha. Ugotovili so samo to, da je neznan zločinec čakal na svojo žrtev v delavnici kamor je hodil major ponoči razvijati fotografije. Zločinec je moral dobro poznati razmere v hiši in tudi vse navade čudaškega majorja. Zločinec ni našel Kovačičeve zlatnine in srebrnine. Tudi njegovih zbirk in fotografskih aparatov, ki predstavljajo lepo vrednost, se ni dotaknil. Iskal je po vsej hiši gotovino, a je, kakor domnevaajo sosede, ni mogel dosti najti. Major je imel 1800 Din mesečne pokojnine, a je porabil na mesec za trumo svojih mačk najmanj 600 Din, zase pa še nekaj več. Dosti denarja je izdajal tudi za vrtnice za fotografiranje in za razne rastlinske zbirke.

* **Neznani tatovi so vlomili v župnišče v Kovorju.** Navrtali so železno blagajno in odnesli okrog 2000 Din. Potem so ponoči obiskali tudi gostilniške prostore hotela Pošte v Trzliču, kjer pa so dobili le nekaj drobiža in cigaret. Orožniki so pridno na delu, da izsledijo tatove.

* **Vlom v občinsko blagajno.** V Velki so vdrl neznani tatovi v tamošnjo občinsko pisarno. Odnesli so iz blagajne 2409 dinarjev gotovine in nekaj banovinskih kolkov.

* **Sofer vlomil pri svojem gospodarju.** Ne navaden vlom se je izvršil v Konjicah v trgovino Avgusta Otorepca. Nasproti Otorepcu je Merškova gostilna. Domača hčerka Vida je šla ponoči buditi hlapca in je pri tem pazila pri sosedu odprta vrata v trgovino. Brž je poklicala gospodarja Otorepca, ki je zaprl trgovino in tako ujel tatu. Ta je pobegnil na podstrežje in se skril za dimnik, kjer so ga potem orožniki našli. Vlomilec je 25-letni ključavničarski pomočnik, ki je bil uslužben pri Otorepcu kot sofer. V trgovino je prišel s ponarejenimi ključi. Orožniki so vlomilca aretirali. Priznal je, da je to zimo že štirikrat vlomil v trgovino in odnesel iz blagajne razne malenkostne zneske.

* **Brat je ukradel bratu kravo.** Posestnik Kokalj z Gore sv. Florijana v moravški občini je bil nedavno noč neprijetno iznenaden. Ko je šel po večerji gledat k živini, je opazil, da mu je izginila iz hleva krava. Brž je sklical sosede, ki so začeli žival iskati. Sled je držala proti Vačam. Pogrešana krava se je kmalu nato pojavila v nekem hlevu pod Slivno. Tu jo je tat shranil najbrž zato, da bi poiskal kupca. Mož, kateremu jo je ponudil, pa je kupčijo odklonil. Tako je morala krava dalje proti Golčznji, od tam pa po strmini v Štančelaze na hrib. Tam gori so jo našli moravški orožniki, ki so prijeli tudi njene spremljevalca Lojzeta, brata posestnika Kokalja. Na vprašanje, zakaj je napravil bratu toliko skrbi, je odgovoril, da mu je brat nekaj dolžan. Orožniki so gospodarju kravo seveda vrnili, Lojze pa je moral v zapor.

* **Vlomilski plen v gozdu.** Nedavno so posetili Jagrovo v Št. Vidu nad Ljubljano.

Orožniki so pretaknili ves okoliš in prijeli več postopačev, vendar vlomilcev ni bilo med njimi. Te dni pa se je nepričakovano našel velik del plena, ki so ga tatovi odnesli. V gozd so šli dopoldne fantje domačini, ki so imeli s seboj psa. Takoj nad vasjo v gozdu je začel pes nekaj vohati in jo je hitro ubral pod neko drevo, kamor so mu fantje sledili. Tam so fantje na nemalo presenečenje našli v grmičevju dve posodi masti, več gnjati in nekaj steklenic žganja in likerja. Vest o najdbi so takoj sporočili Jagru in pa orožnikom. Oškodovanemu gostilničarju je bilo vrnjenih nad 50 kg masti, kakih pet gnjati in dve steklenici žganja.

* **Krvav pretep na velikonočno nedeljo.** V mariborsko bolnico so prepeljali smrtno ranjenega 31 letnega delavca Ivana Brgleza iz Spodnjega Radvanja, ki ga je njegov sosed 22 letni ključavničar Josip Malek dvakrat zabolal tik srca. Do pretepa je prišlo zaradi izgubljanja Maleka pri kartanju Maleka so odvedli v sodne zapore mariborskega okrožnega sodišča.

* **Obrtniški tabor v Ljutomeru bo 4. aprila.** Dovoljen je znaten popust na železnicah, tako da bo marsikom, ki se doslej še ni spoznal s tem lepim delom naše slovenske domovine, omogočeno prisostvovati temu pomembnemu obrtniškem zboru. Pozivamo obrtništvo, da se polnoštevilno udeleži tabora.

Popotnikova torba Devetnajst požigov je priznal

Vrhloga, marca

Poleg Dravskega polja slovi posebno slovenjebistriški srez zaradi pogostih požarov. Zadnje čase je pogosto gorelo zlasti v okolici Vrhloge. Zaradi tega so bili ljudje tam posebno čuječi. V nedavni noči je nastal v Vrhlogi spet požar in sicer je začelo goriti pri posestniku Jožefu Zunkoviču. Še preden pa je nastal pri Zunkoviču ogenj, je prišel do Zunkovičevega sosedu neznan mlajši možki ves zasopel in ga prosil, če bi smel prenočiti v hlevu. Sosed mu je to dovolil in tujec se je vlegel na slamo in zadremal. Ko pa je nastal ogenj, se je Zunkovičev sosed spomnil tujca v svojem hlevu in nehote se je zbudil v njem sum, da s tem tujcem nekaj ne bo prav. Naglo je odhitel v Pragersko po orožnike, ki so takoj prišli v Vrhlogo, kjer so res v hlevu našli spečega neznanca. Prijeli so ga in ga odvedli s seboj.

Aretiranec je dejal, da se piše Jožef Koren. Šteje da 27 let in da je posestnik iz Bukovca pri Poljčanah. Je oženjen in ima enega otroka. Mož se je začel v svojem zgovoru kmalu zapletati, ko so ga vpraševali, kaj je delal v Vrhlogi. Ni vedel primerne odgovora in kmalu ga je orožniški komandir s spretnim zaslišanjem spravil v tako zdrego, da mu ni preostalo drugo kakor priznanje, da je prišel v Vrhlogo požigat. Iz tega priznanja se je porodilo še drugo, namreč to, da ima na vesti kar 19 požigov. Pripovedoval je, da je začel požigati leta 1930. Ker mu niso prišli na sled, je nadaljeval zločine vse do aretacije.

V nedeljo 20. marca so ga pragerski orožniki vodili okrog omenjenih posestnikov in povsod je na licu mesta pred pričami natančno opisal svoj požig in pokazal kako in na katerem mestu je zažgal. Njegove izjave so se povsem strinjale z opazovanji domačinov.

Koren je čisto prostodušno priznal, da je požigal iz raznih vzrokov. Nekateri posestniki so ga sami nagovarjali, naj jim požge, da bodo dobili zavarovalnino. Obtožil je tako tri pogorele. Eden mu je obljubil 500 Din, drugi sto Din, a mu še nobeden teh dveh ni izplačal nagrade. Glede nekaterih drugih požarov je izpovedal, da so mu dajali nekateri za pijačo in ga nagovarjali, naj zažge temu in temu, ker so bili na te ljudi jezni. Neka-

terim je zažgal iz lastne maščevalnosti, drugim spet, ker ga je nazadnje že prevzemala posebna slast, ko je gledal zločinsko delo svojih rok. Preiskava se nadaljuje, da se dožene, ali so vse te izpovedi resnične.

Iz Prekmurja

Mura je naplavila truplo učiteljice. Te dni je Mura naplavila pri Srednji Bistrici truplo mlajše ženske. V njem so spoznali učiteljico Dorotejo Školarisovo, ki je službovala na osnovni šoli na Tišini. Rajnka je že pred dvema mesecema neznanokam izgubila in vsi so slutili, da se ji je nekaj pripetilo. Oblastva so uvedla preiskavo, ki naj ugotovi, ali je Školarisova postala žrtev nesreče ali morda zločina.

Moši na tujem Smrt westfalskega Slovenca

Westerholt, marca.

Po kratki mučni boleznici nas je 17. marca za vedno zapustil g. Rižnar, soustanovitelj Jugoslovenskega podpornega društva »Edinost« v Buer-Hasslu. Stel je 60 let. Po rodu je bil iz občine Sv. Andreja v Slovenskih goricah. Pokojnik je bil naroden mož in prijatelj domačih pesmi, čeprav je živel na Westfalskem okrog 35 let. Posebno priljubljena mu je bila »Domovina«, ki jo je čital do zadnjega.

Kako priljubljen je bil rajniki, sta pokazala obisk ob mrtvaškem odru in nepričakovano velika udeležba rojakov in domačinov iz Westerholta na njegovi zadnji poti. Ob odprtem grobu se je poslovil od pokojnika župan Hombach, ki je med drugim naglasil, da je bil Rižnar žrtev svetovne vojne. Huda rana iz svetovne vojne mu je prikrajšala življenje.

Za njim žaluje njegova zvesta soproga in edini sin. Bodi možu pošteni ohranjen blag spomin, žalujočim svojcem pa izrekamo iskreno sožalje!

Kanadsko pismo

Kirkland Lake, februarja.

Mesto Kirkland Lake je zelo znano v širnem svetu, zlasti pri borznih spekulantih, kajti delnice tukajšnjih zlatih rudnikov so kakor med za muhe. V teh rudnikih, ki jih je mnogo v okolici, je zaposlenih tudi nekaj sto Slovencev. Tu se borimo za naš vsakdanji kruh, ki ga nam rodna domovina ni mogla dati. Daleč od rodne grude globoko pod zemljo propadajo slovenski sinovi pomalem izgublajoč zdrave za tuji kapital. Pod težko rudo je že nešteto naših sinov dalo svoje življenje na oltar zlatega teleta, ki ga ves svet spoštuje in časti.

Tako sta globoko pod zemljo izdihnili rojaka Gregor Stark in Franc Zalec. Usmrtil ju je tako zvani »zračni strel«. Na zadnji njuni poti so se poleg njunih tovarišev poslovili od njiju zastopniki sedmih prosvetnih in podpornih društev. Slovenski pevski zbor pa jima je zapel v slovo nekaj žalostink. Bodi jima lahka kanadska zemlja, ki je tako daleč od lepe Bele Krajine.

Kar se tiče prosvetnega življenja, se ne moremo preveč pohvaliti. Imamo tu Pevsko in Dramsko društvo, ki pa vse preučev mirujeta. Manjka nam marljivih delavcev. No, januarja pa so nam le uprizorili igro »Trije vaški svetniki«, ki je odlično uspela. Želimo, da bi se kaj kmalu spet pokazali na odru.

Ob koncu januarja je skoro postala žrtev nesreče Julka Vintarjeva, žena tukajšnjega rudarja Jožeta Vintarja. Hotela je hitreje zakuriti v peči. Ker pa je imela mokra drva, jih je malo polila z bencinom. Tedaj pa je

plamen švignil iz peči in Julki se je vnelo krilo. Zagorel je tudi liter bencina, ki ga je držala v roki. Julka je dobila silne opekline po rokah in nogah.

Pred meseci lani se je ponesrečil v rudniku naš rojak Primož Vesel, doma iz Zamostca v Ribniški dolini. Padel mu je kamen na glavo. Posledice so bile, da se je ubožcu omračil um. Njegov brat Viktor ga je odpravil v umobolnico. Stanje se mu doslej še ni nič izboljšalo.

Delavske razmere se po malem boljšajo. Posebno se opaža izboljšanje v rudnikih niklja in bakra. Vzrok je najbrže svetovno oboroževanje.

BANKA BARUCH

11, Rue Auber, Paris (9°)

odpremlja denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem denarnem kurzu. Vršni vse bančne posle najkulantneje. Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune: Belgija: št. 3064-64. Bruxelles, Francija: št. 1117-94. Paris: Holandija št. 1458-66. Ned. Dienst; Luksemburg: št. 5967. Luxembourg — Na zahtevo pošlemo brezplačno naše čekovne nakaznice. 56

Ženski vestnik

Za kuhinjo

Makaroni na italijanski način. Eno čebulo drobno sesekljaj. Zreži tudi dve korenini pora. V kozi razbeli 20 dek zrezane slanine. Na slanino stresi čebulo in por ter pokrito duši, a pazi, da čebula ne porumeni. Ko sta se čebula in por malo podušila, dodaj za oreh sirovega masla, dve žlici drobno sesekljane zelenega peteršilja, pest poparjenih

in sesekljanih jurčkov in žlico ali dve paradiznikove mezge. V času svežih paradiznikov pa daš štiri do šest zrezanih paradiznikov. Vse skupaj duši dalje in pokrito, da dobiš gosto omako. Med tem pa skuhaj pol kile makaronov (ne kuhaj jih pa premeško). Kuhane odcedi, a jih ne polij z mrzlo vodo. Makarone stresi v kozo in jih polij z omako, potresi po makaronih še dve pesti naribanega bohinjkega sira, premešaj, naloži v toplo skledo in daj kot samostojno jed na mizo. Na krožniku daj še naribanega sira, da si ga vsakdo še poljubno potrese po makaronih.

Nadevane zemlje (kupiti moraš okrogle zemlje). Zemljam oribaj trdo skorjo. Na vrhu odreži majhen pokrovček, izdolbi vso sredico in notraj zemlje pomaži s sirovim maslom. Na strojčku pa zmelji ostanke pečenega svinjnskega, telečjega ali kokošjega mesa. Zraven zmelji tudi oribane skorje in pokrovčke zemelj, katere pa prej namoči v mleku in dobro otisni. K mesu primešaj dva rumenjaka, eno ali dve sesekljani sardeli, malo popra in zelenega peteršilja. Vse skupaj dobro zmešaj in napolni v izdolbene zemlje. Nadevane zemlje zloži na pekačo, posuj na vsako zemljo malo naribanega sira in postavi za pet minut v pečico. Daš s špinačo na mizo. Za vsako osebo pripravljaj po eno zemljo.

Praktični nasveti

Pri napornem delu, kakor pri šivanju, vезenju, pletenju ali čitanju, posebno zvečer pri luči, je zelo dobro, če od časa do časa zapreš oči za kako minuto, da se malo odpočijejo. Če imaš zelo trudne oči, pomaga, če si jih umiješ z vodo.

Meso napravi mehko tekole: Pripravljaj mesu žlico ali tudi več (kolikor je pač mesa) žganja. Čez kake četrt ure sta duh in okus po žganju že popolnoma izginila, meso pa je postalo lepo mehko in ima dober okus.

Tudi pračlovek je užival mesno in rastlinsko hrano

O neandertalskem človeku, pradedu Evropecev, danes približno vemo, kako je živel. Precej neznanu nam pa je, kako je živel pripadnik doslej najstarejšega človeškega plemena, pekinški človek, ki je živel v zgodnji ledeni dobi.

Pred kratkim je ameriški raziskovalec dr. Chaney naletel spet na nekoliko lobanj tega najstarejšega Azijca. V jamah, kjer je našel te lobanje, je odkril poleg ostankov ognjišč in kamenitega orodja debele plasti pepela. V pepelu so bili zogleneli ostanki kosti in rastlin.

× **55 ljudi žrtev plina.** Iz Kapstahta v Južni Afriki poročajo, da je v zlatem rudniku Germisson strupeni plin zastrupil 487 ljudi, izmed katerih je umrlo 55. Nesreča je nastala tako, da se je pod zemljo vnel ogenj, ki se je tam razvijal tako dolgo, dokler ni zažgal lesenih opažev v jaških. Pri tem je požar začel povzročati strupene pline, nevarne človeškemu življenju.

× **Potni list v nebeško kraljestvo.** Povsod so potrebne legitimacije, podpisi in koliki, če hočeš kam priti. To neobhodnost so izrabljali v južni Afriki med lahkovernimi zamorci sleparji, da so ubožce pošteni peharili. Policija je prišla na sled celih tolpi sleparjev, ki je hodila po zamorskih nasebinah in prodajala zamorcem potne liste v nebeško kraljestvo. Potni listi so bili zelo lepo izdelani in imeli so tudi prostore za slike. Treba je bilo vpisati samo ime in lastniku je bilo zamčeno, da mu bo sveti Peter odprl nebeška vrata. Sleparji so imeli s seboj fotografske aparate in so lahkoverne zamorce kar sprosti fotografirali, da je šlo delo hitreje od rok. Ker so znali dobro govoriti in ker so bili potni listi opremljeni z različnimi podpisi in

Les, s katerim je azijski pračlovek kuril v svojih bivaličih, pripada drevesnim vrstam, ki so zelo soročne še danes na Kitajskem rastočim drevesom. Iz tega je mogoče sklepati, da je bilo počnebnje tedaj suho in mrzlo kakor danes v severni Kitajski. Kost izvirajo od konj, bizonov, nosorogov in drugih živali, ki nimajo na Kitajskem nobenih živečih sorodnikov. S tem bi bilo dokazano, da se je pekinški človek hranil z mesom, a po drugi strani dokazujejo veliki kupi semena, ki so jih dobili poleg lobanj, da je užival tudi rastlinsko hrano.

pečati, so šla sleparstva gladko od rok. Cena potnega lista se je ravnala po premoženjskih razmerah. Premožnejši zamorci so morali plačati več, siromašnejši pa manj.

× **Čaščenje hudiča je povzročilo lakoto.** Zadnja letina riža v zamorski republiki Liberiiji je bila tako skopja, da je nastalo v deželi veliko pomanjkanje. Vlada je ugotovila, da je povzročila to nesrečo vera oboževalcev hudiča, ki zbira moške vernike v samotnih gozdnih šolah. Tam so jih držali zaprte celo po pet let. Med tem se ni nihče brigal za njih riževa polja doma. Skoraj tretjina Liberijcev je že prestopila k tej veri. Novi pristaše se stalno oglašajo in tako je lahko razumeti, da je zašla dežela, kar se tiče obdelovanja zemlje v težaven položaj. Vlada je zdaj odredila, da morajo v štirih tednih zapreti vse gozdne šole te vere, njih učenci pa se morajo vrniti domov k delu, da se prepreči lakota vsaj za to leto. Vlada pa nima poguma, da bi to čudno vero razpustila. To bi bilo tudi izredno težavno, kajti večina liberijskih uradnikov je baje včlanjena v tej veri.

Kupuj domače blago!

Avgust 1909

26

KMETČKI PUNT

»Od kraljevega odvetnika? Kaj hoče od mene?«

»Berite sami! Zbogom!« je rekel tujec in šel.

Tahi je vzel slugi luč, se hitro obrnil v sono, razpečatil pismo, ga začel brati in je zdajci prebledel in zatrepetal.

»Za božjo voljo, kaj je?« je zavreščala Lolička.

»Kaj?« je vzkipeł Tahi, »ali vidiš onega tam na vislicah? Zatožil me je. Kmet me toži. Ali čuješ, krokar? Mojo glavo hočejo — mojo glavo!«

»Ali ste ob pamet, gospod?« se je prestrašila Lolička.

»Jaz?« se je stavec zakrohotal. »Jaz sem zdrav in pri zdravi pameti. Kralj me kliče pred sodišče, kjer se sodi kri za kri. Oh! Izza plota pošiljate svoje strele na mene, strahopetni bogovi. Stopite sem! Tukaj sem! Vaša črvena pravda se bo razletela ob moji duši kakor turška svinčenka ob mojih jeklenih prsiah!«

Z naglimi koraki je Tahi prihitel v gornje prostore. Na pragu ga je pričakoval sluga bled in ves prepaden.

»Ali se je mladi gopod Gabrijel vrnil iz Zagreba?« je gospodar mračno vprašal.

»Ne, milostni gospod,« je sluga odgovoril. »toda gospa...«

»Pusti me, idi!« je Tahi zamahnil z roko in nehoti krenil proti spalnici svoje žene. Skozi okno je sevala mesečina. Tahi je obstal na pragu. Gospa Helena se je zdrznila, šinila kvišku in polmrtvo lice okrenila proti možu. On pa se je stresel in klonil. Helena je izbulila vročične oči v Tahija, snela s prsta poročni prstan in zavreščala: »Preklet bodi! Naj te Arlandova Dora zadržavi!« je vrgla prstan možu pred noge.

Prstan je zazvenel po kamenitih tleh, gospa pa se je z obema rokama zgrabila za prsi, zahropila, odprla usta, dahnila in padla mrtva vznak. Njega je zazeblo. Čudna luč je trepetala na licu mrtve in po Dorini sliki; zdelo se mu je, da se Arlandovka zlobno smeje. Zunaj pa so vikali skovirji: »Kri za kri! Kri za kri!«

Vsa kraljevina je začudeno zastrmela. Tahi, silni, vsemogočni Tahi je bil pozvan zaradi zločinstva pred kraljevsko sodišče. Namestnik kraljevskega nadzornika Mihael Meraj je s pismom pozval kapitel zagrebške stolne cerkve, naj pošlje svojega kanonika kot pošteno pričó in izbere kakšnega kraljevega človeka, da se preiščejo vsa zločinstva, razbojništva, umori in nasilja, ki jih je zakrivil gospod Franjo Tahi, vrhovni kraljevi konjušnik. Kapitel se je pokoril kraljevi zapovedi in je kot kraljevega človeka izbral podžupana Gašparja Druškovića iz Druškoveca izmed kanonikov pa Franja Filipovića, da bi kraljevi svetlosti odkrila vsa tiranova zločinstva. Velikaši so se preplašili, manjše plemstvo se je skrivaj smejalo, kmetje so se oddahnili, ban Drašković je skomignil z rameni in ves svet se je čudil, da je na svetu še pravica. Toda sredi tega splošnega čudenja je Franc Frankopan rekel prijatelju banu Draškoviću:

»Vi se čudite, prespoštovani prijatelj, odkod je prišla ta nepričakovana strela. Poslušajte me! Zaradi politike ste hoteli Tahija ščititi, dasi vem, da ste siti njegovih zločinov. Jaz sem mu podkuril pri kraljevem dvoru — temu volku s Susjeda, Vem vse, kaj je zagrešil. Upravitelj Grdak je pošten človek in ko mi je začel naštevati vse Tahijeve grozote, mi je prekijpela kri. Z lastnimi očmi sem videl, kako Turak zemljo pustoši in ljudstvo zatira, toda verjemite mi, da so takšni ljudje še slabši od Turka. Kako naj ljudstvo hkratu z nami brani to našo domovino, ko vidi, kakšna krivica se mu godi pod krščansko gospodo? Kako naj si ne želi ljudstvo, da pride brez prelivanja krvi pod Turka? Jaz sem vojak odkritosrčen, moja duša ne prenese tega trinoštva,

zato sem pregovoril kralja po svojih prijateljih, da naj ukaže preiskavo.«

»Ej, plemeniti moj prijatelj,« se je nasmehnil škof, »ali res mislite, da se jaz ne bi rešil te kuge, tega nepoboljšljivega grešnika, ki predrzno skruni božje svetinje? Nikdar ne bom pozabil, kako grdo je ravnal s starcem župnikom in kako je z oboroženo roko vdrl v božji hram. Tako mi moje vere, tudi mene boli srce zaradi ljudstva. Toda ljudi na kraljevem dvoru vse predobro poznam. Danes so taki, jutri drugačni. Tahi ima na dvoru močne prijatelje, v saboru ima pred plemiči večino, turška nevarnost nam čeni za vratom in naša prva skrb mora biti, da obranimo deželo sovražnikov krščanstva. Tudi jaz bom poskrbel, da pretrgamo močne vezi med Tahijem in dvorom in da mu odtujimo domače plemstvo. Pri tem pa je treba previdno ravnati in čakati ugodne prilike. Vi greste kar naravnost. Toda pazite, da se vaš meč ne bo razletel na trdi Tahijevo lobanji, na ščitu njegovih mogočnih prijateljev.«

»Videli bomo!« je rekel slunjski gospodar, »in če pravda ne bo uspela, grom in strela!« In knez je jezno stisnil zobe.

Kraljevi ljudje so začeli od vasi do vasi nabirati vse črne grehe zverinskega plemenitaša, vse krvave muké ubogega ljudstva, najprej v Zagrebu, potem na Susjedu, v Stubici, na Stenjevcu in na Kaptolu. In po vrsti so se vzdignili ugledni ljudje: kanonik Krsta Mikulić, kanonik Ivan Dobrin, arhidijakon Mirko Kelikinić, kanonik Juro Heršinec, župnik iz Pušče Anton Knezić, župnik iz Brdovca Ivan Babić, zagrebška podžupana Juro Kaškaj in Fran Mrnjavčič, Matej Crnoković iz Crnokovca in vsi so položili roko na razpelo in v jezi zaklicali: »Tahi je krvnik! Tahi je kriv! Za njimi se je dvignil ves kraj, tristo kmetov je prišlo pred kraljeve ljudi in pokazalo vse svoje rane, svoje bolečine, in jasno povedalo vse, da bi se do Boga čulo: »Pravice, pravice nam dajte! Ljudje smo! Tako pa nas ubija gospodska zverina!«

In ko se je narod na Stubici na dan preiskave zbral, se je pred kraljevim odposlanecem ponosno vzdignil Matija Gubec, položil roko na srce in rekel:

»Gospodje! Hvala presvetli kroni, da je nas uboge siromake uslišala. Ljudje smo, srce in duše imamo! Dajte nam pravice, da lahko dihamo in živimo. Idite po vaseh in vprašajte vsakega berača: »Zakaj si berač?« In on vam bo s solzami odgovoril: »Tahi me je naredil berača.« Vprašajte vsake vislice: »Kdo vas je postavil?« In odgovorile vam bodo: »Tahi za svoje veselje.« Vprašajte rane na našem telesu: »Čigava znamenja ste?« In odgovorile vam bodo: »Me smo sledovi Tahijevega biča, Tahijevega meča.« Pravice želimo, ona nas bo ozdravila! Ne pustite, da bi spet tekla kri iz starih ran, ker kri rodi kri in dela iz krščanskega človeka divjo zver. Te besede položite na kraljeva kolena, da nam bo pravično sodil, saj je od Boga postavljen!«

In poštenu Druškovića je zvesto pisal vsako solzo, vsako trpljenje, napisal je celo knjigo Tahijevih grehov in jo je poslal kralju. (Dalje)

Sredi maja, leta 1569, je neko popoldne ban in škof Juro Drašković zlovoljno hodil po svoji sobi sem in tja. Pred njim pa je stal Gašpar Alapić, pozorno motreč škofa, ki si je bil kapo pomaknil na svoje mračno čelo.

»Poklicali ste me, prečastiti,« je začel grabavec, »toda kaže, da nisem o pravem času prišel, ker ste slabe volje.«

»Sem,« je odgovoril škof, »kako bi tudi ne bil. Turak nam grozi, Uskoki plenijo, davki nas pritiskajo, kmetje se puntajo, plemiči se v saboru prerokajo, kjer sem se dovolj utrudil, preden sem jim vsaj za nekaj časa zamašil usta. Pa mi je že privedel podban Forčić iz Križevcev odposlanstvo zgornjega mesta proti spodnjemu, češ da je davek na zgornje

in spodnje mesto nepravilno razdeljen. Uro po obedu, ki so ga menda Križevčani plačali, mi je podban molij pest pod nos in govoril in govoril, hotel mi dokazati, da je prepir zaradi teh početnih križevskih grošev nevarnejša reč od turške sile. Lepega človeka ste izvolili! Ta Forčić je, naravnost povedano, osel!«

»Vem,« se je nasmehnil Gašpar, »da plameniči jezik svetega duha ne plapola nad njegovo glavo.«

»Toda pustiva to. Poklicaj sem vas, ker ste pameten človek. Deželni stanovi, gospod Alapić, se pritožujejo nad krutostjo davkarjev.«

»Po pravici, prečastiti, davek je strahoten in davkarji derejo ljudstvo in meščane na meh!«

»Res je, plemeniti moj prijatelj, davek je nepravilčen, zemlja izmozgana, davkarji so pijavke, so pač tudi gospoda. Kmet nimá že niti krvi več. Ali je čudno, da vsepovsod po krajih uporno dviga glave?«

Gašpar ni odvrnil ničesar.

»Poglejte Tahija,« je nadaljeval škof, »da bi se prikupil kraljevemu dvoru, je prikrikl svoje grehe, razšipava denar na saboru, daje za vojsko denar, žito, seno, gradivo, delavce, pri tem pa kakor razbojnik ropa kmete, da jim rebra pokajo. Kmetje so se spet pritožili kralju. A vi gospodje v saboru ste sklenili, naj se povsod po kraljevini puntarji zelo strogo kaznujejo! To je predožl Tahi in vi ste vsi potegnili z njim. On je gospodar in vladar v saboru! Ali pa ste tudi za te gospodske krvnike določili kakšno kazen?«

»Vem, da je Tahi nasilnež,« je odgovoril Alapić, »mi smo se pred leti prenačili, posebno pokojni ban Peter. Toda Tahi je zaveznik one močne stranke na dvoru, ki je nasprotna nadvožvi Karlu ki bi rad uničil svoboščine naše kraljevine. Zato smo zaokrat še na njegovi strani.«

»Svoboščine?« se je skozi jezo zasmel škof, »Svoboščine, da smete pleniti in ropati, kaj ne? A red, pravica, zakon? Jaz hočem red in mir, ali razumete, gospod Alapić? Zato sem vas poklical.«

»Na uslugo sem prečastiti,« se je priklonil grabavec.

»Najprej pojdite k svoji sestri, vdovi banici. Čujem, da njeni ljudje v Cesargradu mučijo ljudstvo, kakor nekdanj Babilonec Jude V Jastrebarskem, kjer prebiva gospa Barbara, pa da je življenje kakor v pekló. Opomnite jo v mojem imenu, naj se za božjo voljo spomni, da ima dušo. Saj je ženska. Recite ji, naj bo bo'i krotka.«

»Bom, prečastiti,« je rekel Gašpar.

»Druga reč je važnejša. Obljubite mi, da ne boste izdali mojih namenov.«

»Ne bom, pri Bogu, ne!«

»Tahija moram spraviti s Susjeda. Kmetje so pred kraljera rekli, da mu ne marajo več služiti in da rajši umrejo. Pravda z Uršulo teče počasi. Po stari navadi se lahko vleče še deset let. Razdor med plemstvom bo nastal še večji, kmetje bodo zgrabili za orožje, prihrumel bo tudi Turak. Ali hočete doživeti to sramoto?«

»Bog nas varuj!« je zaklical Alapić.

»Ta vozej je treba hitro in spretno razvozljati. Za vašo spretno roko gospod Alapić, je pri tej reči določena glavna naloga. Dediče pokojnega Zrinjskega sem do polovice že pripravil, da vrnejo Tahiju za uživanje Božjakovino, ki mu jo je vzel Nikola pred desetimi leti. Stari Tahi bi lahko šel tja stanovat. Tahijev sin Gabrijel bi vzel Zofko, hčer Uršule Heningovke, ki bi z mladim parom lahko bivala na Susjedu in na Stubici, vdova pa bi Tahiju vrnila 20.000 goldinarjev. Na ta način bi Tahija spravili s Susjeda in pomirili dve družini, ki sta celo kraljevino zapletli v krvave prepire. Kaj mislite o tem?«

»Prečastiti,« se je Gašpar priklonil, »čudim se vaš državniki modrosti. Zadeva je imenitno zasnovana. Ali kolikor poznam naglo naruro gospe Uršule...«

»Zaradi nje si ne delajte skrbi,« se je nasmehnil škof, »Uršula je privčila.«

»Privčila?« se je čudeč umaknil Gašpar.

(Dalje)

Priporočaja se za ugoden nakup manufakture in perila, nogavic in drugo — stara solidna tvrdka

Franc Crobath, družba z o. z. — Kranj

(„Pri Franceljnu“)

Ustanovljena 1885. — Veletrgovina manufakture. — Industrija perila in splošne konfekcije.

Skrajno sončne cene za trgovce na debelo.

Novosti v detajlni prodaji, konkurenčne cene.

Rodio Ljubljana

(od 4. do 11. aprila)

Nedelja, 4. aprila: 8: Veseli nedeljski pozdrav (plošče) — 8.30: Telovadba za dame in za gospode (vodil bo profesor Dobčevšek). 9: Čas, poročila, spored. — 9.15: Verski govor. — 9.30: Prenos cerkvene glasbe iz frančiškanske cerkve. — 11: Male stvari za male ljudi (plošče). — 11.30: Otroška ura (vodila bo Marnica Komanova). — 12: Mando'inistične točke (plošče) — 12.15: Koncert (sodelovali bodo Fanika Brandlovs — violina, profesor Lipovšek in radijski orkester) — 13: Čas, poročila, obvestila. — 13.15: Radijski orkester — 16: Podržavljenje zavarovanja (Ivan Martelanc) — 16.20: Po domače (plošče) — 17: Kmetijska ura: Gozdarstvo (Ivan Tavčar) — 17.20: Materinski dan. — 18: Narodne pesmi (sestre Stritarjeve in Fantje na vasi). — 19: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nacionalna ura. 19.50: Slovenska ura: Adamič: Koroška suita (radijski orkester); Iz Železne Kaple (dr. Angela Piskernikova). — 20.30: Vodopivčeva vesela ura (sodelovali bodo Akademski pevski kvintet, Vida Rudolfova in radijski orkester). — 22: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.15: Koncert plesne glasbe (plošče)

Ponedeljek, 5. aprila, 12.00: Ob modrih vodah havajskih (plošče). — 12.45: Vreme, poročila. — 13: Čas, spored, obvestila. — 13.15: Debussy: Nokturni (plošče). — 14: Vreme, borza. — 18: Zdravniška ura: Higiena bivališča (dr. Anton Breclj). — 18.20: Leopold: Tatra, fantazija slovaških narodnih (plošče). — 18.30: Slovenska narodna pesem (France Marolt). — 19: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nacionalna ura. — 19.50: Zanimivosti. — 20: Gregorčev pihalni kvintet (Jermol-flavta, Flego-oboja, Gregor-klarinet, Turšič-fagot, Hafner-rog). — 20.45: Pablo Casals (na ploščah). — 21: Radijski orkester. — 22: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.15: Radijski jazz.

Torek, 6. aprila, 11: Šolska ura: Pojdimo odkrivat lepote Križne jame (Ivan Michler). 12: Pisano polje (plošče). — 12.45: Vreme, poročila. — 13: Čas, spored, obvestila. — 13.15: Radijski orkester. — 14: Vreme, borza. — 18: Radijski orkester. — 18.40: Psihotehnika in narodno gospodarstvo (Mirko Ferencak). — 19: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: Zabavni tednik. — 20: Čajkovskij: Romeo in Julija, uvertira (plošče) — 20.20: Branislav Nušić: »Dr« — komedija — (člani ljubljanskega gledališča). — 22: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 22.15: Veseli konec (radijski orkester).

Sreda, 7. aprila, 12: Reproduciran koncert na wurlitskih orglah. — 12.45: Vreme, poročila. — 13: Čas, spored, obvestila. — 13.15: Vse mogoče, kar kdo hoče (plošče po željah). 14: Vreme, borza. — 18: Mladinska ura: Praktično vremenoslovje (Janko Siherl). — 18.20: Mladinska ura: Naredimo si akvarij (Miroslav Zor). — 18.40: Delavsko predavanje: Kolektivne pogodbe (Rudolf Smersu). 19: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura. — 19.50: Šah. — 20: IV. ura slovenske orgelske glasbe (sodelova-

la bosta Stanko Premrl in Angela Megla-Haucokova). — 21.15: Koncert na dveh harmonikah (igrala bosta brata Goloba). — 22: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.15: Za veselo razpoloženje (radijski orkester).

Četrtek, 8. aprila, 12: Kozaške pesmi (plošče). — 12.45: Vreme, poročila. — 13: Čas, spored, obvestila. — 13.15: Fantazije (plošče). — 14: Vreme, borza. — 18: Pester spored (radijski orkester) — 18.40: Slovenščina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič). — 19: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nacionalna ura. — 19.50: Zabavni kotiček — 20: Radijski orkester. — 21: Plošče. — 21.15: II. ura francoske klavirske glasbe (predaval in izvajal bo na klavirju profesor Škerjanc). — 22: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.15: Hajdrihove pesmi bo izvajal Akademski pevski kvintet.

Petek, 9. aprila, 11: Šolska ura: Od vlakna do obleke — dialog (vodil bo gospod Miroslav Zor). — 12.00: Naši zvočki (plošče). — 12.45: Vreme, poročila. — 13: Čas, spored, obvestila. — 13.15: Pevske jazzovske skupine (plošče). — 18: Ženska ura: Novodobno gospodinjstvo meščanske žene (Anica Lebarjeva). — 18.20: Maurice Ravel: Dafnis in Kloe, simfonična suita (plošče). — 18.40: Francoščina (dr. Stanko Leben). — 19: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nacionalna ura. — 19.50: Zanimivosti. — 20: Prenos iz Maribora: Gregorčičev večer. — 22: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.30: Angleške plošče.

Sobota, 10. aprila, 12: Plošča za ploščo hiti. — 12.45: Vreme, poročila. — 13: Čas, spored, obvestila. — 13.15: Plošča za ploščo hiti. — 14: Vreme. — 18: Za delopust (radijski orkester). — 18.40: Češkoslovaško šolstvo (Rudolf Bratok). — 19: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nacionalna ura. — 19.50: Pregled sporeda. — 20: O zunanji politiki (dr. Alojzij Kuhar). 20.30: Pratička za mesec april ali mali traven. 22: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.15: Za veseli konec (radijski orkester).

Za smeh in kratek čas

PRI URARJU

Kmet (pomoli urarju nihalo stenske ure): »Prosim, popravite mi to, da bo šlo.«
Urar: »Prinesti morate celo uro!«
Kmet: »Saj je ura dobra, samo tale noče iti.«

PRED POROKO

Mati (hčeri, ki se bo poročila): »Ne jokaj vendar. Jaz sem bila na dan poroke zelo vesela.«

Hčerka: »Kakšna razlika med teboj in menoj. Ti si se poročila z očetom, jaz se pa moram s človekom, ki niti k družini ne spada.«

RES JE

Sodni eksekutor trka na zaklenjena vrata: »Saj dobro vem, da ste doma. Vaši čevlji stoji pred vrati.«

Glas iz stanovanja: »To še nič ne dokazuje. Kaj nisem mogel oditi od doma v nogavicah?«

NEZANESLJIVO ZDRAVILO

A: »Zdaj, ko ima tvoj prijatelj s Tončko že tri otroke, bi se pa že lahko vzela.«

B: »Kaj misliš, da potem ne bosta več ime-la otrok?«

NE PAČI OBRAZA

Teta: »Miha, nikar ne pači obraza. sicer boš ostal grd vse življenje.«

Mihec: (opazuje teto): »Ali si se mar tudi ti pačila?«

V SOLI

Učitelj: »Alkohol je strup. Ali mi lahko poveš primer?«

Mihec: »Da, če pride moj oče iz gostilne in se krega, pravi mama, da ima strupen jezik.«

PRI ZDRAVNIKU

Miha: »Povejte mi, gospod zdravnik, prav odkritosrčno, kaj mi manjka.«

Zdravnik: »Če sem čisto odkritosrčen, moram reči, da se vaša bolezen imenuje zani-karnost.«

Miha: »Prosim vas, gospod zdravnik, da mi poveste to besedo po latinsko, ker si je sicer ne bom upal povedati svoji ženi...«

NE MORE SE ODLOČITI

A.: »No, katero izmed teh dveh deklet si si izbral?«

B.: »Sam ne vem, za katero bi se odločil. Debelca ima preveč suho doto, ona z debelo doto je pa presuha...«

Mali oglosi

TRENSKOTI VETERNI SUKNJICI.

Novosti

LEPE VZORCE ZA PUMPARICE,
SPORTNE OBLEKE NUDI CENENO

PRESKER

SV. PETRA CESTA 14

PRODAJAM POSESTVO, oddaljeno tri četrt ure od postaje. Zemljišča je približno 27 oralov, in sicer travnikov, gozda in njiv. Redi se lahko 7 glav živine Cena 90.000 Din. Kodrič Josip, Canje 21, p. Blanca.

AL. PLANINŠEK, Ljubljana

Beethovnova ul. 14/I, telefon 30-10, izposluje nakup in prodajo hranilnih knjižic vseh denarnih zavodov takoj v gotovini najbolje, informacije daje brezplačno.

NOVOST! Samo Din 98.—

št. 63.719 Cenena, a dobra Šveccs-Profi zapetna ura, točno regulirana, lep kromiran okrov zapetnica iz usnja — številčnica in kazalo osvetljena. (Radium)

Din 98.—

Zahtevajte veliki cenik ki ga dobite zastonj in poštne prosto. Velike izbora ur, zlatne in srebrnine.

Lastna protokollirana tovarna ur v švic

H. SUTTNER, LJUBLJANA 6.